

BISDOM VAN HAARLEM-AMSTERDAM

**STUDIEGIDS
2017/2018**

**Filosofisch-Theologisch Instituut
SINT-WILLIBRORD**

Grootseminarie van het R.K.
Bisdom van Haarlem-Amsterdam

Diocesaan missionair
Grootseminarie Redemptoris Mater

CONGREGATIO
DE INSTITUTIONE CATHOLICA
(DE STUDIORUM INSTITUTIS)

RESCRIPTUM

Congregatio de Institutione Catholica (de Studiorum Institutis), postulatione attenta Em.mi ac Rev.mi Magni Cancellarii Pontificiae Universitatis Lateranensis, legitime praesentantis; perpensa CONVENTIONE inter Exc.mum ac Rev.mum Administratorem Apostolicum dioeceseos Harlemensis (nunc Harlemensis-Amstelodamensis) et eiusdem Pontificiae Universitatis Exc.mum Rectorem Magnificum inita et ab hac Congregatione die III mensis Octobris a.D. MM approbata; cum compererit in Studio Theologico sub titulo Sancti Willibrord traditarum disciplinarum rationem canonicis normis conformari et diligenter promoveri; petitionem memorati Magni Cancellarii libenter suscipiens, idem

QUADRIENNIUM THEOLOGICUM
praefati Studii Theologici sub titulo Sancti Willibrord

Facultati Theologicae Pontificiae Universitatis Lateranensis

AFFILIATUM

pro munere hoc Rescripto ad aliud quinquennium constituit declaratque, collata Facultati potestate academicum Sacrae Theologiae BACCALAUREATUS gradum iis alumnis ecclesiasticis conferendi, qui, praescriptum studiorum curriculum feliciter emensi, specialia pericula sub ductu et auctoritate eiusdem Facultatis rite superaverint; servatis de iure servandis, in primis peculiaribus Normis ad affiliationem exsequendam ab utraque parte subsignatis et ab hac Congregatione approbatis, quae una cum memorata Conventione vigere pergunt; contrariis quibuslibet minime obstantibus.

Romae, ex aedibus Congregationis de Institutione Catholica (de Studiorum Institutis), die XX m. Februarii a.D. MMXVI.

PRAEFECTUS

+ A. Vicentini Zaccari
A SECRETIS

ADRES

Hoogeweg 65
1851 PJ Heiloo

TELEFOON EN E-MAIL

Algemeen
tel. 072-5051288
e-mail post@tiltenberg.org

web-site www.tiltenberg.org en www.willibrordseminarie.nl

Rector

tel 06-40125490; 072-5055964
e-mail rector@willibrordseminarie.nl

Studieprefect

tel. 06-46602419
e-mail jtercero@tiltenberg.org

Administrateur

tel. 023-5112640
e-mail chenger@bisdomhaarlem-amsterdam.nl

Studenten (Grootseminarie)

tel. 072-5054051

Studenten (Redemptoris Mater)

tel. 0226-413477
e-mail seminaristen.haarlem@redemptorismater.nl

LEIDING

Zijne Hoogwaardige Excellentie
Mgr. dr. J.M. Punt,
Bisschop van Haarlem-Amsterdam

STAF

Drs. J.C.J. de Wit, rector Grootseminarie
Dr. J.M. Tercero Simón, studieprefect
Lic. L. Georges, rector Redemptoris Mater
Drs. J.H. Smith, spiritueel
Dr. J. Vijgen, staflid, directeur Sint-Bonifatius
Drs. D. Wienen, studieprefect Sint-Bonifatius
Lic. S.G.R. Marcantognini, supervisor
Jeroen Hoekstra, stage-coördinator
Dr. A.J.T. van den Hout

GEBEDSKRING

Aanmelding als lid:

De heer drs. P. Klaver
Hoogeweg 65
1851 PJ Heiloo

Administratie gebedskring:
Mevr. M.J. van Kleef

1. ALGEMENE INFORMATIE

Het Filosofisch-Theologisch Instituut Sint-Willibrord verzorgt de studie en de pastorale vorming van de seminaristen van het Grootseminarie en de seminaristen van het diocesaan missionair Grootseminarie Redemptoris Mater; het bevindt zich aan de Hoogeweg te Heiloo.

Het bisdom Haarlem-Amsterdam heeft een eigen priesteropleiding omdat de vorming tot priester om een eenheid van geestelijke, theologische en pastorale vorming vraagt. Het seminarie is een opnieuw beleven van de ervaring van de apostelen die in een gemeenschap met Jezus aan het hoofd, werden gevormd en voor hun zending toegerust.

Bij het *Ad limina*-bezoek van de Nederlandse bisschoppen, op 18 juni 1998, is paus Johannes Paulus II op het belang van de priesteropleiding ingegaan: "Voor de Kerk van morgen moeten de bisschoppen te allen tijde in het bijzonder attent zijn op de vorming van de seminaristen. Daarvoor hebt U het nodig geacht om uw seminaries te reorganiseren. Sommigen onder U hebben zich grote inspanningen getroost om nieuwe diocesane seminaries te creëren. Blijft een groot belang hechten aan de roepingenpastoraal, waarbij alle gelovigen betrokken moeten zijn. Hoe zullen de jongeren de roepstem van Christus ontdekken, als de Kerk dit niet overdraagt door middel van priesters en leken, en als zij niet het geluk laat zien dat gelegen is in het dienen van de Heer?"

Waakt U ook over het onderscheidingsvermogen van de kandidaten en over hun geleidelijke menselijke rijping; u kent de persoonlijke en huiselijke moeilijkheden die de jongeren hebben doorstaan in de laatste decennia. Het is daarom nodig om hen te begeleiden in hun geestelijke en kerkelijke groei, opdat zij zich met een innerlijke vrijheid en een menselijke evenwichtigheid die voor het priesterlijke dienstwerk vereist wordt, kunnen binden. Weest daarom ook attent op de kwaliteit van de geestelijke vorming en van de programma's voor de intellectuele, filosofische, theologische, en morele vorming, opdat de toekomstige priesters geschikt zijn om het Evangelie te verkondigen in een wereld waarin subjectivistische stromingen en een uitsluitend wetenschappelijke manier van redeneren dikwijls in de plaats komen van een gezonde antropologie, en die, onafhankelijk van het geloof in God, een zin aan het leven proberen te geven. Zodoende zullen zij op gepaste wijze kunnen antwoorden op de vragen waarover in de openbare mening wordt getwist, en op beweringen die ertoe neigen om waarheid en oprechtheid met elkaar te verwarren. De wijze bepalingen die in de *Ratio institutionis sacerdotalis* zijn gegeven, zijn in het bijzonder nuttig voor het structureren van de vorming tot het

priesterschap. In een maatschappij waar het christelijk leven en het celibaat dikwijls gezien worden als obstakels voor de ontplooiing van de persoon, is het nuttig om de jongeren op te voeden tot ascese en zelfbeheersing, de bronnen van een innerlijke evenwichtigheid".

Kerkelijke documenten over de vorming van priesters

TWEEDE VATICANAANS CONCILIE:

Decreet *Presbyterorum ordinis* (1965).

Decreet *Optatam totius* (1965).

JOHANNES PAULUS II:

Apostolische constitutie *Sapientia Christiana* (1979).

Wetboek van *Canoniek recht* (1983).

Apostolische exhortatie *Pastores dabo vobis* (1992).

CONGREGATIE VOOR DE KATHOLIEKE OPVOEDING:

Ratio fundamentalis institutionis sacerdotalis (1970, herzien 1985).

De filosofiestudie in de seminaries (1972).

Gids voor de vorming tot het priesterlijk celibaat (1974).

De theologische vorming van de toekomstige priesters (1976).

Instructie over *de liturgische vorming in de seminaries* (1979).

Rondschrijven betreffende *enige van de meer dringende aspecten van het geestelijk leven in de seminaries* (1980).

Richtlijnen betreffende *de vorming van toekomstige priesters in het gebruik van de maatschappelijke communicatiemiddelen* (1986).

Richtlijnen voor *de studie en het doceren van de sociale leer van de Kerk bij de vorming van priesters* (1988).

Instructie over *de studie van de Kerkvaders bij de vorming van priesters* (1989).

Aanwijzingen betreffende *de voorbereiding van stafleden van seminaries* (1993).

Aanwijzingen betreffende *de vorming van seminaristen bij problemen met betrekking tot huwelijk en gezin* (1995).

Brief over *de toelating van kandidaten die van andere seminaries komen* (1996).

De propedeutische periode (informatief document, 1998).

Instructie over *criteria ter onderscheiding van roepingen met betrekking tot personen met homoseksuele neigingen aangaande hun toelating tot het seminarie en de heilige wijdingen* (2005).

Decreet over *de hervorming van de kerkelijke studies van de wijsbegeerte* (2011).

CONGREGATIE VOOR DE CLERUS:

Ratio fundamentalis institutionis sacerdotalis (2016).

CONGREGATIE VOOR DE GODDELIJKE EREDIENST EN DE SACRAMENTEN:

Rondzendbrief *Het onderzoek aangaande de geschiktheid van de kandidaten voor de Wijdingen* (1997).

RAAD VOOR DE BEVORDERING VAN DE EENHEID VAN DE CHRISTENEN:

De oecumenische dimensie van de vorming van degenen die werken in de pastorale dienst (1998).

NEDERLANDSE R.-K. BISSCHOPPENCONFERENTIE:

Ratio Neerlandica (2000).

2. JAARPROGRAMMA

De twee kolommen naast de datum (e.g. *datum* ↓ ↓) verwijzen naar de studie jaren: I-II; III-VI.

Wijzigingen en aanvullingen voorbehouden.

September

Ma 18	MR/-/GMF/GMF/GMF	MR/Muz/GP/GP/GP
Di 19	-/Ken/Ken/Ken	SM/SM/Huw/Huw
Wo 20	IPS/Cat/IF/IF	WTh/Wth/Tri/Tri
Do 21	LII/GrI-LII/GrII-LI/GrII-LI	Ws/Ws/SL/SL
Vr 22	Lit/Lit/WF/WF	CR/CR/WF/WF
Ma 25	MR/-/GMF/GMF/GMF	MR/Muz/SE/SE/SE
Di 26	-/Ken/Ken/Ken	SM/SM/Huw/Huw
Wo 27	IPS/Cat/LI/LI	WTh/Wth/Tri/Tri
Do 28	LII/GrI-LII/GrII-LI/GrII-LI	Ws/Ws/SL/SL
	<i>1^e inleverdatum werkstukken en scripties</i>	
Vr 29	Lit/Lit/WcF/WcF	CR/CR/SM/SM
	<i>Laatste dag inleveren jaarverslag stage</i>	

Oktober

Ma 2	MR/-/GMF/GMF/GMF	MR/Muz/SE/SE/SE
	<i>Willibrordlezing</i>	
Di 3	-/Ken/Ken/Ken	SM/SM/Huw/Huw
	<i>Baccalaureaatsexamen (W+B)</i>	
Wo 4	IPS/Cat/IF/IF	WTh/Wth/Tri/Tri
Do 5	LII/GrI-LII/GrII-LI/GrII-LI	Ws/Ws/SL/SL
	<i>2^e inleverdatum werkstukken en scripties</i>	
Vr 6	Lit/Lit/WF/WF	CR/CR/WF/WF
Ma 9	MR/-/GMF/GMF/GMF	MR/Muz/SE/SE/SE
Di 10	-/Ken/Ken/Ken	SM/SM/Huw/Huw
Wo 11	IPS/Cat/LI/LI	WTh/Wth/Tri/Tri
Do 12	LII/GrI-LII/GrII-LI/GrII-LI	Ws/Ws/SL/SL
Vr 13	<i>Herfstvakantie</i>	
Ma 16	<i>Herfstvakantie</i>	
Di 17	<i>Herfstvakantie</i>	
Wo 18	IPS/Cat/IF/IF	WTh/Wth/Tri/Tri
Do 19	LII/GrI-LII/GrII-LI/GrII-LI	Ws/Ws/SL/SL
Vr 20	Lit/Lit/WF/WF	CR/CR/WF/WF
Ma 23	MR/-/GMF/GMF/GMF	MR/Muz/GP/GP/GP
Di 24	-/Ken/Ken/Ken	CR/CR/Huw/Huw

Wo 25	IPS/Cat/LI/LI	WTh/Wth/Tri/Tri
Do 26	LII/GrI-LII/GrII-LI/GrII-LI	Ws/Ws/SL/SL
Vr 27	Lit/Lit/WcF/WcF	-/Pen/Pen/Pen
Ma 30	MR/-/GMF/GMF/GMF	MR/Muz/SE/SE/SE
Di 31	-/Ken/Ken/Ken	CR/CR/Huw/Huw

November

Wo 1	<i>Allerheiligen - collegevrij</i>	
Do 2	LII/GrI-LII/GrII-LI/GrII-LI	Ws/Ws/SL/SL
Vr 3	Lit/Lit/WcF/WcF	SM/SM/SM/SM
Ma 6	MR/-/GMF/GMF/GMF	MR/Muz/SE/SE/SE
	<i>3^e inleverdatum werkstukken</i>	
Di 7	<i>Sint-Willibrord – Studiedag in Rolduc</i>	
Wo 8	IPS/Cat/IF/IF	WTh/Wth/Tri/Tri
Do 9	LII/GrI-LII/GrII-LI/GrII-LI	Ws/Ws/SL/SL
Vr 10	Lit/Lit/WF/WF	CR/CR/WF/WF
Ma 13	MR/-/GMF/GMF/GMF	MR/Muz/SE/SE/SE
Di 14	-/Ken/Ken/Ken	SM/SM/Huw/Huw
Wo 15	IPS/Cat/LI/LI	WTh/Wth/Tri/Tri
Do 16	LII/GrI-LII/GrII-LI/GrII-LI	Ws/Ws/SL/SL
Vr 17	Lit/Lit/WcF/WcF	SM/SM/SM/SM
Ma 20	MR/-/GMF/GMF/GMF	MR/Muz/GP/GP/GP
Di 21	-/Ken/Ken/Ken	SM/SM/Huw/Huw
Wo 22	IPS/Cat/IF/IF	WTh/Wth/Tri/Tri
Do 23	LII/GrI-LII/GrII-LI/GrII-LI	Ws/Ws/SL/SL
Vr 24	Lit/Lit/WF/WF	CR/CR/WF/WF
Ma 27	MR/-/GMF/GMF/GMF	MR/Muz/SE/SE/SE
Di 28	-/Ken/Ken/Ken	CR/CR/Huw/Huw
Wo 29	IPS/Cat/LI/LI	WTh/Wth/Tri/Tri
Do 30	LII/GrI-LII/GrII-LI/GrII-LI	Ws/Ws/SL/SL

December

Vr 1	Lit/Lit/WcF/WcF	-/Pen/Pen/Pen
	<i>Laatste dag inleveren werkplan en logboek bij de stagecoördinator</i>	
Ma 4	MR/-/GMF/GMF/GMF	MR/Muz/SE/SE/SE
	<i>4^e en laatste inleverdatum werkstukken</i>	
	<i>Willibrordlezing</i>	
Di 5	-/Ken/Ken/Ken	CR/CR/Huw/Huw
Wo 6	IPS/Cat/IF/IF	WTh/Wth/Tri/Tri
Do 7	LII/GrI-LII/GrII-LI/GrII-LI	Ws/Ws/SL/SL
Vr 8	<i>Maria Onbevlekt Ontvangen - collegevrij</i>	
Ma 11	MR/-/GMF/GMF/GMF	MR/Muz/SE/SE/SE

Di 12	-/Ken/Ken/Ken	SM/SM/Huw/Huw
Wo 13	IPS/Cat/LI/LI	WTh/Wth/Tri/Tri
Do 14	LII/GrI-LII/GrII-LI/GrII-LI	Ws/Ws/SL/SL
Vr 15	Lit/Lit/WcF/WcF	-/Pen/Pen/Pen
Ma 18	MR/-/GMF/GMF/GMF	MR/Muz/GP/GP/GP
Di 19	-/Ken/Ken/Ken	CR/CR/Huw/Huw
<i>Na middaggebed begin kerstvakantie t/m zo. 1-1</i>		

Januari

Di 2	<i>Begin studie- en examenperiode</i>	
Ma 8	<i>Begin examenperiode</i>	
Vr 26	<i>Na laatste examen vrij (t/m di. 30-2)</i>	
Di 30	<i>Docentenvergadering om 10:30 uur</i>	
Wo 31	Blokcolleges te Nieuwe Niedorp: Bijbelse theologie	

Februari

Do 1	Blokcolleges te Nieuwe Niedorp: Bijbelse theologie	
Vr 2	Blokcolleges te Nieuwe Niedorp	
Ma 5	Blokcolleges te Nieuwe Niedorp: Joodse feesten in de Bijbel <i>Willibrordlezing</i>	
Di 6	Blokcolleges te Nieuwe Niedorp: Joodse feesten in de Bijbel	
Wo 7	Blokcolleges te Nieuwe Niedorp: Joodse feesten in de Bijbel	
Do 8	Blokcolleges te Nieuwe Niedorp: Joodse feesten in de Bijbel	
Vr 9	Blokcolleges te Nieuwe Niedorp: Joodse feesten in de Bijbel	
Ma 12	MR/-/Ver/Ver/Ver	MR/Muz/GP/GP/GP
Di 13	Met/GHF/GHF/GHF	-/BM/BM/BM
Wo 14	IPS/Cat/LI/LI	SHG/SHG/Tri/Tri
Do 15	LII/GrI-LII/GrII-LI/GrII-LI	DV/DV/ThA/ThA
Vr 16	KD/KD/WF/WF	-/-/WF/WF
Ma 19	MR/-/Ver/Ver/Ver	MR/Muz/SE/SE/SE
Di 20	Met/GHF/GHF/GHF	-/BM/BM/BM
Wo 21	IPS/Cat/IF/IF	SHG/SHG/Tri/Tri
Do 22	LII/GrI-LII/GrII-LI/GrII-LI	DV/DV/ThA/ThA
Vr 23	KD/KD/WcF/WcF	-/Pen/Pen/Pen
Ma 26	MR/-/Ver/Ver/Ver	MR/Muz/SE/SE/SE
Di 27	Met/GHF/GHF/GHF	-/BM/BM/BM
Wo 28	IPS/Cat/LI/LI	SHG/SHG/Tri/Tri

Maart

Do 1	LII/GrI-LII/GrII-LI/GrII-LI	DV/DV/ThA/ThA
Vr 2	KD/KD/WF/WF	-/-/WF/WF

Ma 5	MR/-/Ver/Ver/Ver <i>Willibrordlezing</i>	MR/Muz/SE/SE/SE
Di 6	Met/GHF/GHF/GHF	-/KGN/KGN/KGN
Wo 7	IPS/Cat/IF/IF	SHG/SHG/Tri/Tri
Do 8	LII/GrI-LII/GrII-LI/GrII-LI	DV/DV/ThA/ThA
Vr 9	KD/KD/WcF/WcF	-/Pen/Pen/Pen
Ma 12	MR/-/-/-	MR/Muz/GP/GP/GP
Di 13	Met/GHF/GHF/GHF	-/KGN/KGN/KGN
Wo 14	IPS/Cat/LI/LI	SHG/SHG/Tri/Tri
Do 15	LII/GrI-LII/GrII-LI/GrII-LI	DV/DV/ThA/ThA
Vr 16	KD/KD/WF/WF	-/-/WF/WF
Ma 19	<i>Sint Joseph - collegevrij</i>	
Di 20	Met/GHF/GHF/GHF	-/KGN/KGN/KGN
Wo 21	IPS/Cat/IF/IF	SHG/SHG/Tri/Tri
Do 22	LII/GrI-LII/GrII-LI/GrII-LI	DV/DV/ThA/ThA
Vr 23	KD/KD/WcF/WcF	-/Pen/Pen/Pen
Za 24	<i>Herexamens voor deze datum afgesloten</i>	
Ma 26	MR/-/-/-	MR/Muz/SE/SE/SE
	<i>Inleverdatum werkstuk vak F31. Wat is dat – Verlichting?</i>	
Di 27	Met/GHF/GHF/GHF	-/KGN/KGN/KGN
Wo 28	IPS/Cat/LI/LI	SHG/SHG/Tri/Tri
Do 29	<i>Witte donderdag - collegevrij</i>	
Vr 30	<i>Vrijdag 30 tot zondag 1 april - Paastridium</i>	

April

Zondag 1 tot zondag 8 - Paasvakantie

Ma 9	MR/-/-/-	MR/Muz/SE/SE/SE
Di 10	Met/GHF/GHF/GHF	-/KGN/KGN/KGN
Wo 11	IPS/Cat/IF/IF	SHG/SHG/Tri/Tri
Do 12	LII/GrI-LII/GrII-LI/GrII-LI	DV/DV/ThA/ThA
Vr 13	KD/KD/WF/WF	-/-/WF/WF
Ma 16	MR/-/EN/EN/EN	MR/Muz/GP/GP/GP
Di 17	Met/GHF/GHF/GHF	-/KGN/KGN/KGN
Wo 18	IPS/Cat/LI/LI	SHG/SHG/Tri/Tri
Do 19	LII/GrI-LII/GrII-LI/GrII-LI	DV/DV/ThA/ThA
Vr 20	KD/KD/WcF/WcF	-/Pen/Pen/Pen
Ma 23	MR/-/EN/EN/EN	MR/Muz/SE/SE/SE
Di 24	Met/GHF/GHF/GHF	-/KGN/KGN/KGN
Wo 25	IPS/Cat/IF/IF	SHG/SHG/Tri/Tri
Do 26	LII/GrI-LII/GrII-LI/GrII-LI	DV/DV/ThA/ThA
	<i>Vridag 27 april tot zondag 6 mei - Bedevaart</i>	

Mei

Ma 7	MR/-/EN/EN/EN <i>Willibrordlezing</i>	MR/Muz/SE/SE/SE
Di 8	Met/GHF/GHF/GHF	-/KGN/KGN/KGN
Wo 9	IPS/Cat/LI/LI	SHG/SHG/Tri/Tri
Do 10	<i>Hemelvaart van de Heer - collegevrij</i>	
Vr 11	KD/KD/WF/WF	-/-/WF/WF
Ma 14	MR/-/EN/EN/EN	MR/Muz/GP/GP/GP
Di 15	Met/GHF/GHF/GHF	-/BM/BM/BM
Wo 16	IPS/Cat/IF/IF	SHG/SHG/Tri/Tri
Do 17	LII/GrI-LII/GrII-LI/GrII-LI	DV/DV/ThA/ThA
Vr 18	KD/KD/WcF/WcF	-/Pen/Pen/Pen
Ma 21	<i>Tweede Pinksterdag - collegevrij</i>	
Di 22	Met/GHF/GHF/GHF	-/BM/BM/BM
Wo 23	IPS/Cat/LI/LI	SHG/SHG/Tri/Tri
Do 24	LII/GrI-LII/GrII-LI/GrII-LI	DV/DV/ThA/ThA
Vr 25	KD/KD/WF/WF	-/-/WF/WF
	<i>Laatste collegedag</i>	
Ma 28	<i>Begin studie- en examenperiode</i>	

Juni

Di 5	<i>Begin examenperiode</i>
Do 28	<i>Docentenvergadering om 10.30 uur</i>
Za 30	<i>Afsluiting studiejaar</i>

Juli

Za 7	<i>Laatste mogelijkheid herexamens in juli</i>
------	--

Lijst van afkortingen

BM	Bijbel en moraal	IF	Inleiding filosofie
Cat	Catechismus Katholieke Kerk	IPS	Inl. priesterlijke spiritualiteit II
CR	Canoniek recht: volk van God	KD	Kerkelijke documenten II
DV	Doopsel en Vormsel	Ken	Kenleer
EN	Ethica Nicomachea	LI	Latijn I
GHF	Gesch. hedendaagse filosofie	LII	Latijn II
GMF	Gesch. moderne filos.	Lit	Inl. liturgie
GP	Godsdienstpedagogie	Met	Methodologie
GrI	Grieks I	MR	Muziek repertoire
GrII	Grieks II	Muz	Muziek II
Huw	Huwelijksrecht	Pen	Pentateuch

SE	Synoptische evangelies	Ver	Verlichting
SHG	Spirit. huwelijk en gezin	WcF	Werkcollege filosofie
SL	Sociale leer kerk	WcTh	Werkcollege theologie
SM	Seksuele moraal	WF	Wetenschapsfilosofie
ThA	Theologische antropologie	Ws	Werkstuk
Tri	Triniteitsleer		

Willibrorddagen

De Willibrorddagen vinden plaats in Heiloo op de eerste maandag van de maand en zijn bedoeld voor de seminaristen.

Het programma van de Willibrorddagen is steeds als volgt:

16:30 uur:	Willibrordlezing
18:00 uur:	Vespers en H. Eucharistie. Aansluitend buffet en ontmoeting.

Vorming pastoraal jaar en jonge priesters

Alle priesterkandidaten die de lange pastorale stage doen en de jonge priesters gedurende de eerste vijf jaar na hun priesterwijding, volgen een pastorale vormingsroute in Heiloo, iedere eerste maandag van de maand, van 11 uur tot 19 uur. Aan het einde van deze vormingsjaren wordt een getuigschrift verstrekt waaruit blijkt of de vormingsroute met succes is doorlopen.

3. HET STUDIEPROGRAMMA

Het studieprogramma omvat een zesjarige opleiding, waarvan het eerste jaar is gewijd aan inleiding in het Christusmysterie en andere inleidende vakken.

Na de zesjarige opleiding vindt een pastoraal jaar plaats, dat grotendeels in een parochie wordt doorgebracht en waarin enige praktische cursussen worden gevolgd.

Voor de seminaristen van het Grootseminarie Redemptoris Mater wordt deze opleiding voorafgegaan door een of twee jaren (*Propedeuse*). Deze tijd is gewijd aan de studie van het Nederlands en verschillende inleidende vakken die al een onderdeel van het studieprogramma van de priesteropleiding zijn. Ook voor andere studenten zal soms een propedeutische vormingsperiode worden voorzien.

Filosofie

In de eerste twee jaren van de opleiding ligt de nadruk op de filosofie; daarnaast worden enkele andere, vooral inleidende vakken gegeven, namelijk methodologie, katechismus van de Katholieke Kerk, Vaticanum II en recente kerkelijke documenten, inleiding tot de priesterlijke spiritualiteit. Jaarlijks worden één werkstuk geschreven en één werkcollege filosofie gevolgd. In het eerste jaar is het werkstuk een samenvatting van een boek over een thema van spiritualiteit, gekozen in overleg met de spiritual.

Theologie

In de volgende vier jaar worden voornamelijk theologische vakken bestudeerd. In de jaren III tot en met V wordt per jaar één werkcollege theologie gevolgd. In de jaren III en IV schrijven de studenten per jaar één werkstuk. In het laatste jaar wordt bovendien aandacht geschonken aan de pastoraaltheologie. Van de studenten die het Baccalaureaat kunnen en willen halen, wordt verwacht dat ze in de laatste jaren van hun theoretische studie een scriptie schrijven over een onderwerp uit de theologie. Van de andere studenten wordt een eindwerkstuk verwacht over een onderwerp uit de filosofie of de theologie (inclusief de pastoraal).

Erkenning en/of validatie van cursussen

De voorwaarden tot erkenning en/of validatie van cursussen/examens aan een ander opleidingsinstituut of universiteit zijn de volgende:

- a) Het verzoek moet schriftelijk ingediend worden bij de inschrijving in het Instituut Sint-Willibrord.
- b) Men moet deze documentatie, vrijgegeven door het instituut van oorsprong, presenteren: academisch jaar, cursusbeschrijving, cijfer en ECTS.
- c) De aanvraag tot erkenning van examens afgenomen in een civiele academische instelling kan niet hoger zijn dan 60 ECTS.

De autoriteit die daarover de beslissing neemt is de decaan van de Theologische Faculteit van Pauselijke Lateraanse Universiteit.

Overzicht van de studieopbouw

De cursussen worden gewaardeerd volgens het Europese creditsysteem (*European Credit Transfer System*) (ECTS). Eén ECTS dient te beantwoorden aan 25 studie-belastingsuren voor de student, die als volgt zijn opgebouwd: 7-8 college-uren; 14-16 uur persoonlijke studie en 2-3 uur voor het maken van examen-opgaven (opdrachten, werkstukken, afsluitend examen e.d.).

Naast de verplichte vakken, moeten de studenten een aantal aanvullende vakken volgen. Het vereiste aantal ECTS van aanvullende vakken dat iedere seminarist moet volgen is: 11 ECTS van filosofische en overige vakken en 10 van theologische vakken. In overeenstemming met het *Decreet over de hervorming van de kerkelijke studies van de wijsbegeerte* van de Congregatie voor de Katholieke opvoeding (28 januari 2011) moeten de studenten 6 ECTS strikt wijsgerige vakken volgen.

Men kan meer ECTS bereiken dan verplicht is. Dat kan gebeuren door meer aanvullende vakken volgen dan vereist zijn; ook aan deelneming aan de Willibrordlezingen en de Symposia die op het jaarprogramma van het Instituut Sint-Willibrord staan zijn ECTS verbonden. De Willibrordlezingen worden tezamen met 1,5 ECTS gewaardeerd en de Symposia met 0,5 ECTS per halve dag. Naast de geaccrediteerde deelneming wordt een mondeling of schriftelijk tentamen vereist, door de studieprefect bepaald. De seminarist zal een apart getuigschrift krijgen voor deze extra ECTS.

Deelneming aan de Willibrordlezingen, de Symposia en de Blokcolleges is voor alle studenten verplicht.

Scriptie

- a) Minimaal 40 bladzijden (A4, Times New Roman; *corpus*: 12 pt., inter. 1,5; voetnoten: 10 pt., inter. 10).
- b) Moet ingeleverd worden anderhalf maand voor het tentamen (digitale versie en twee exemplaren -één voor de lector en één voor de conlector-) met inhoudsopgave en samenvatting (ca. 2-3 bladzijden) in Italiaans of Engels.
- c) Op het titelblad dient vermeld te worden: Pauselijke Lateraanse Universiteit.
- d) Bij de documenten van het Leergezag en bij patristieke werken moeten de bronnen vermeld worden. Bijvoorbeeld: *AAS, DS, Insegnamenti, PL, PG, CCL, CSEL...*
- e) De literatuurlijst moet in twee delen ingedeeld worden: bronnen (Traditie, Leergezag), in chronologische volgorde; en studies, in alfabetische volgorde van auteurs.

Baccalaureaatsexamen

Vereisten voor het examen: in het bezit te zijn van een middelbareschool-diploma dat toegang biedt tot een universitaire studie in het land van herkomst en het curriculum van het seminarie in zijn geheel met voldoende resultaten te hebben gevolgd.

Examencommissie: vertegenwoordiger van de Faculteit (voorzitter), drie docenten theologie, lector en conlector van de scriptie.

Tentamenstof: 17 thema's op een dusdanige manier gestructureerd dat de thema's de kans bieden een echte theologische synthese te maken.

Tentamen:

- a) Korte presentatie van de scriptie.
- b) De kandidaat moet een thema uiteenzetten dat hij kiest uit drie thema's die een uur vóór het tentamen door loting zijn gekozen. De leden van de examencommissie kunnen over alle drie thema's vragen stellen.

Eindresultaat:

- a) 5/6 curriculum; 1/6 baccalaureaatsexamen (3/4 mondeling examen; 1/4 scriptie).
- b) Volgens de kwalificatie die vigeert op de Pauselijke Lateraanse Universiteit (kwalificatie in /30):

Kwalificatie:

<i>probatus</i>	18 – 19,99
<i>bene probatus</i>	20 – 22,99
<i>cum laude</i>	23 – 25,99
<i>magna cum laude</i>	26 – 28,99
<i>summa cum laude</i>	29 – 30

De stages

Gedurende de priesteropleiding worden verschillende stages gehouden. Deze vinden plaats zowel gedurende het studiejaar als ook tijdens de zomervakantie. In de loop van de opleiding komen de volgende stageterreinen aan de orde: jeugd- en jongerenwerk, katechese geven, kennismakingen met het pastorale werk in parochies en instellingen en dergelijke.

De seminaristen van het Grootseminarie Redemptoris Mater, i.p.v. de zomerstages houden een periode van *itinerantie* gedurende twee of drie jaar (in het buitenland of in Nederland).

Voorts zal de seminariegemeenschap regelmatig kennis maken met aspecten van het kerkelijk leven en het pastorale werk.

De stages worden vanuit het Instituut Sint-Willibrord begeleid.

Van de student wordt een stageverslag verwacht. Dit stageverslag wordt voorgelegd aan de werkbegeleider op de stageplaats en door deze getekend, en ingediend bij de stagebegeleider van het seminarie. De inleverdatum wordt in het jaarprogramma vermeld. Het stageverslag vermeldt tenminste de volgende elementen: plaats van de stage; namen van de werkbegeleider ter plaatse en van degenen met wie werd samengewerkt; opsomming van de werkzaamheden, met vermelding van degenen voor wie ze werden verricht; bijzondere gebeurtenissen tijdens de stage; nieuwe ervaringen die zijn opgedaan, andere kijk die men op mensen en situaties heeft gekregen; de eigen sterke kanten en de vaardigheden die men nog meer moet ontwikkelen; beoordeling van de situatie waarin men heeft gewerkt; belang van deze stage binnen de eigen vorming tot priester.

Tijdens de vakanties, blokcolleges en examenperiode zijn er geen stages. Een nadere regeling van de stages vindt men in de *Stagegids* die bij het studiesecretariaat verkrijgbaar is.

Eerste jaar	ECTS
I.1. Algemene inleiding in de filosofie	3
I.2. Geschiedenis van de antieke filosofie	3
I.3. Geschiedenis van de middeleeuwse filosofie	3
I.4. Logica	3
I.5. Natuurfilosofie	6
I.6. Persoonlijke lezing van de Heilige Schrift	3
I.7. Catechismus van de Katholieke Kerk	3
I.8. Vaticanum II en recente kerkelijke documenten I	3
I.9. Inleiding tot de priesterlijke spiritualiteit I	3
I.10. Inleiding tot de liturgie	3
I.11. Muzikale vorming en liturgische zang I	3
I.12. Methodologie I	1,5
I.13. Latijn I	10
I.14. Grieks I	3
<i>Fn. Aanvullende vakken filosofie</i>	5,5
WF1. <i>Werkcollege filosofie: antieke en middeleeuwse filosofie</i>	3
WS1. <i>Werkstuk</i>	1
	60

Tweede jaar

II.1. Geschiedenis van de moderne filosofie	5
II.2. Geschiedenis van de hedendaagse filosofie	5
II.3. Kenleer	5
II.4. Wijsgerige antropologie	6
II.5. Godsdienstfilosofie	3
II.6. Inleiding tot de Heilige Schrift	3
II.7. Vaticanum II en recente kerkelijke documenten II	3
II.8. Inleiding tot de priesterlijke spiritualiteit II	3
II.9. Het liturgisch jaar	3
II.10. Methodologie II	1,5
II.11. Latijn II	6
II.12. Grieks van het Nieuwe Testament	6
<i>Fn. Aanvullende vakken filosofie</i>	5,5
WFn. <i>Werkcollege filosofie</i>	3
WS2. <i>Werkstuk</i>	2
	60

Derde jaar	ECTS
III.1. Metafysiek	6
III.2. Natuurlijke godsleer	6
III.3. Algemene ethiek	6
III.4. Fundamentele theologie	6
III.5. Pentateuch	3
III.6. Synoptische evangelies	6
III.7. Triniteitsleer	6
III.8. Christologie	6
III.9. Fundamentele moraaltheologie	6
III.10. Patrologie	6
WThn. <i>Werkcollege theologie</i>	3
WS3. <i>Werkstuk</i>	2
	62
Vierde jaar	
IV.1. Historische boeken	3
IV.2. Profeten	3
IV.3. Corpus Paulinum	6
IV.4. Theologische antropologie I: scheppingsleer	3
IV.5. Theologische antropologie II: genadeleer en eschatologie	5
IV.6. Algemene sacramententheologie	3
IV.7. Doopsel en vormsel	3
IV.8. Eucharistie I: geschiedenis en liturgie	3
IV.9. Theologische moraal	3
IV.10. Seksuele moraal	3
IV.11. Medische ethiek	3
IV.12. Inleiding tot het canoniek recht	3
IV.13. Canoniek recht: het volk van God	3
IV.14. Oude kerkgeschiedenis	3
IV.15. Middeleeuwse kerkgeschiedenis	3
IV.16. Pastoraaltheologie	3
Thn. <i>Aanvullende vakken theologie</i>	4
WThn. <i>Werkcollege theologie</i>	3
WS4. <i>Werkstuk</i>	2
	62

Vijfde jaar	ECTS
V.1. Psalmen	1,5
V.2. Wijsheidsliteratuur	1,5
V.3. Corpus Johanneum	6
V.4. Ecclesiologie	6
V.5. Mariologie	3
V.6. Boete en verzoening	1,5
V.7. Eucharistie II: theologie	3
V.8. Theologie van het priesterschap	2
V.9. Ziekenzalving	1
V.10. Sociale leer van de Kerk	3
V.11. Religieuze en sacramentele moraaltheologie	3
V.12. Canoniek recht: verkondigings- en heiligingstaak	3
V.13. Canoniek recht: huwelijksrecht	3
V.14. Kerkgeschiedenis: nieuwe tijd	3
V.15. Kerkgeschiedenis: nieuwste tijd	3
V.16. Kerkgeschiedenis der Nederlanden	1,5
V.17. Pastoraal gesprek I	3
V.18. Muzikale vorming en liturgische zang II	3
Thn. <i>Aanvullende vakken theologie</i>	6
Wn. <i>Werkcollege theologie</i>	3
	60
Zesde jaar	
VI.1. Oecumenische theologie	3
VI.2. Speciale pastoraaltheologie	3
VI.3. Pastoraal gesprek II	3
VI.4. Catechetiek	3
VI.5. Homiletiek	3
VI.6. Didactiek	3
VI.7. Vergadertechniek	2
VI.8. Communicatietraining	3
VI.9. Canoniek recht: pastorale cursus	1,5
VI.10. Liturgie van het huwelijk	1
VI.11. Liturgische praktijk	2
Thn. <i>Aanvullende vakken theologie</i>	3
<i>Scriptie</i>	
<i>Baccalaureaatsexamen</i>	

Aanvullende vakken filosofie en overige vakken	ECTS
F1. <i>Summa theologiae</i>	1,5
F2. Taalfilosofie	3
F3. Wetenschapsfilosofie	3
F4. Filosofie van de geschiedenis	3
F5. Godsdienstpsychologie	1,5
F6. Sociologie	3
F7. <i>Mass media</i>	3
F8. Cultuurfilosofie	3
F9. Esthetiek	3
F10. Pedagogie	3
F11. Godsdienstpedagogie	3
F14. Moderne talen: Italiaans, Spaans...	6
F15. De moderniteit	3
F16. Kunstgeschiedenis	3
F17. Etiquette	1,5
F18. <i>Philosophia perennis</i>	1,5
F19. Hebreeuws	6
F20. Muziekrepertoire	3
F21. De filosofie bij haar fundamentele teksten	3
F22. Psychologie	2
F23. Ontwikkelingspsychologie	1,5
F24. Organisatieverandering	1,5
F25. Inleiding tot de filosofie van K. Wojtyla/Johannes Paulus II	3
F26. Godsdienstsociologie	1,5
F27. Wetenschap en religie: Het geval Galileo Galileï	3
F28. Ethisch-filosofische vraagstukken in <i>Veritatis splendor</i>	1,5
F29. Inleiding tot leven en werk van Réginald Garrigou-Lagrange	3
F30. De invloed van het secularisme en nihilisme op de westerse kunst	3
F31. Wat is dat – Verlichting?	1,5
F32. Zijnsmetafysica	1
F33. Huidige filosofische theorieën van de taal en religieuze expressie	3
F34. Inleiding tot de <i>Summa contra Gentiles</i> van Thomas van Aquino	2
F35. Aristoteles' <i>Ethica Nicomachea</i>	3
F36. Gender-ideologie	1,5
F37. Hegel: Het wezen van de filosofische kritiek	1,5
F38. Geschiedenis	6

Aanvullende vakken theologie	ECTS
Th1. Geschiedenis, geografie en archeologie van Israël	3
Th2. Inleiding tot de studie van het Heilig Land	3
Th3. Cultureel milieu van het NT	3
Th4. Missiologie en nieuwe evangelisatie	3
Th5. Theologie van het Nieuwe Testament	3
Th6. Theologische esthetiek	3
Th7. Rabbijnse exegese	3
Th8. Geschiedenis van de exegese	3
Th9. Het Hooglied	3
Th11. Geschiedenis van de christelijke spiritualiteit	3
Th12. De theologische waarheid: één en meervoudig	1,5
Th13. <i>Symbolum fidei</i>	1,5
Th15. De grote godsdiensten	3
Th16. Catechetiek II	3
Th19. Oosterse liturgie	1,5
Th20. Pastorale psychologie	1,5
Th21. Vrouw en Kerk	1,5
Th22. De liturgie van de uitvaart	2
Th23. Praktische liturgie en sacramentenpastoraal	3
Th24. Fundamentele theologie III	3
Th25. Handelingen der apostelen	3
Th26. Christelijke Eucharistie en Joodse feesten	1,5
Th27. Intertestamentaire literatuur	1,5
Th28. Schrift – Traditie – Leergezag	3
Th29. Invloedrijke theologen uit de 20ste eeuw	3
Th30. De brief aan de Hebreëën	3
Th31. Openbaring. God heeft het laatste woord	3
Th32. De parabels	3
Th33. Christus bij de Kerkvaders	3
Th34. De verrijzenis van Christus	1,5
Th35. Inleiding tot het christendom	3
Th36. Inleiding tot de kerkgeschiedenis	2
Th37. <i>Dominus Iesus</i>	1,5
Th38. <i>Veritatis splendor</i>	1,5
Th39. Judaica	2
Th40. Thomas van Kempen en de moderne devotie	1,5
Th41. Jezus Christus en de christenen bij de Koran	1,5
Th42. Het morele geweten	1,5

Th43. Inleiding in leven en denken van Augustinus van Hippo	1,5
Th44. Trouw als uitdaging voor het hedendaagse priesterschap	1,5
Th45. Theologie van het lichaam	1,5
Th46. Het getijdengebed: geschiedenis, theologie en spiritualiteit	3
Th47. <i>Humanae vitae</i>	1,5
Th48. Bijbelse theologie	1,5
Th49. Het celibaat van de priester	1,5
Th50. Bijbel en moraal	1,5
Th51. Liturgie en architectuur	3
Th52. De joodse feesten in de Bijbel	1,5
Th53. Aspecten van de theologie van Sint-Thomas van Aquino	1
Th54. De heiligheid van de Kerk en zonde	1,5
Th55. Het leergezag over de seksuele moraal	2
Th56. Leken in de kerk, het doopsel als deelname aan de kerk	1,5
Th57. De Targoms - Aramese vertalingen van de Bijbel	1,5
Th58. Morele aspecten bij het beoordelen van casus	1
Th59. <i>Selecta de novissimis</i>	1,5
Th60. Spiritualiteit van huwelijk en gezin	3

Werkcolleges filosofie en theologie

WF1. Tekstanalyse filosofie	3
WF2. Apologetische thema's	3
WTh2. Karmelitaanse kerkleraren	3
WTh3. Vlaamse mystiek	3
WTh4. Theologie van het Oude Testament: Profeten	3
WTh5. Pastorale gespreksvoering	3
WTh6. Praktijk van het preken	3
WTh7. De beide Petrus-brieven	3
WTh8. Het boek Genesis	1,5
WTh9. Oriëntatie in de Hedendaagse samenleving	3
WTh10. Filosofie en theologie van het canoniek recht	3
WTh11. Heiligen in de geschiedenis van de Kerk	3
WTh12. Moraaltheologie: fund. en praktische kwesties	3
WTh13. Passieverhalen	3
WTh14. Grote theologen uit de Patristiek en de Middeleeuwen	3
WTh15. Geloofsgetuigen in de Lage Landen	2/3
WTh16. <i>Ad fontes</i> : bronnen aangaande het diaconaat	1,5
WTh17. Kerkleraren	3
WTh18. Canoniek recht: actuele thema's	2/3

WTh19. De heilige Katholieke Kerk, de gemeenschap van de heiligen	1,5
WTh20. Leken in de kerk, het doopsel als deelname aan de kerk	1,5
WTh21. Bijbel en moraal	1,5
WTh22. Israël in de Romeinenbrief	1,5
WTh.23. Gezins- en bevolkingssociologie	3

4. PROGRAMMA VOOR JAAR I-II EN JAAR III-VI ECTS

JAAR I-II

I.1. Algemene inleiding in de filosofie	3	V. RAVENSLOOT
I.7. Catechismus van de Katholieke Kerk	3	J. TERCERO SIMÓN
I.10. Inleiding tot de liturgie	3	M. MARCANTOGINI
II.1. Geschiedenis van de moderne filosofie	5	J. VERBURGT
II.2. Geschiedenis van de hedendaagse filosofie	5	J. VIJGEN
II.3. Kenleer	5	J. VIJGEN
II.7. Vaticanum II en recente kerkelijke doc. II	3	J. HENDRIKS
II.8. Inleiding tot de priesterlijke spiritualiteit II	3	L. GEORGES
II.10. Methodologie II	1,5	J. TERCERO SIMÓN
F.3. Wetenschapsfilosofie	3	M.CAVAGNARO
F20. Muziekrepertoire	3	A. STOLWIJK
F.31. Wat is dat – Verlichting	1,5	J. VERBURGT
F.35. Aristoteles' <i>Ethica Nicomachea</i>	1,5	J. VERBURGT
Th48. Bijbelse theologie	1,5	C. VAN DEN HOUT
Th.52. De joodse feesten in de Bijbel	1,5	J. ALBEZA ASENCIO
WFn. <i>Werkcollege filosofie</i>	3	M.CAVAGNARO

JAAR I

I.13. Latijn I	10	N. MANTJE/MORENO
I.14. Grieks I	3	R. FRANK
WS1. <i>Werkstuk</i>	1	

JAAR II

II.11. Latijn II	6	N. MANTJE/LEEMAN
II.12. Grieks van het Nieuwe Testament	6	R. FRANK
WS2. <i>Werkstuk</i>	2	

Aanvullende vakken voor de studenten van Redemptoris Mater

F14. Italiaans	6	E. CAPOZI
F16. Kunstgeschiedenis: de iconen	3	T. RICO MARTÍNEZ
F38. Geschiedenis	6	A. MORENO QUIRÓS

JAAR III-VI**ECTS**

III.5. Pentateuch	3	B. KOET
III.6. Synoptische evangelies	6	R. GOUW
III.7. Triniteitsleer	6	C. VAN VLIET
IV.4. Theologische antropologie I: scheppingsleer	3	A. VAN DEN HOUT
IV.7. Doopsel en Vormsel	3	M. MARCANTOGINI
IV.10. Seksuele moraaltheologie	3	J. TERCERO SIMÓN
IV.13. Canoniek recht: volk van God	3	J. HENDRIKS
V.10. Sociale leer van de Kerk	3	L. GEORGES
V.13. Canoniek recht: huwelijksrecht	3	B. PUTTER
V.16. Kerkgeschiedenis der Nederlanden	3	P. HAMANS
V.18. Muzikale vorming en liturgische zang II	3	B. STOLWIJK
F3. Wetenschapsfilosofie	3	M. CAVAGNARO
F11. Godsdienstpedagogie	3	H. VANHEESWIJCK
F20. Muziekrepertoire	3	A. STOLWIJK
Th48. Bijbelse theologie	1,5	C. VAN DEN HOUT
Th50. Bijbel en moraal	2	L. GEORGES
Th52. De joodse feesten in de Bijbel	1,5	J. ALBEZA ASENSIO
Th60. Spiritualiteit van huwelijk en gezin	3	G. RIZZO

JAAR III-IV

WS3. <i>Werkstuk</i>	2	
WS4. <i>Werkstuk</i>	2	

JAAR III-V

WTh23. <i>Werkcol.</i> : Gezins- en bevolkingssociologie	3	G. RIZZO
--	---	----------

JAAR III-V

VI.11. Liturgische praktijk <i>Scriptie of eindwerkstuk</i> <i>Baccalaureaatsexamen</i>	3	F. BUNSCHOTEN
---	---	---------------

Toelichting bij het programma¹

I.1. Algemene inleiding in de filosofie

Docent: Drs. V. RAVENSLOOT

A. Eerste semester.

Het eigen onderwerp van de filosofie is de werkelijkheid als geheel. Dit tegenover de andere wetenschappen, die elk een deel van de realiteit tot onderwerp hebben. In de wijsbegeerte wordt dus begonnen met de vraag *wat onder werkelijkheid verstaan moet worden*, welke vraag niet in alle filosofische richtingen een eensluidend antwoord krijgt. Het *realisme* ziet de wereld als een op zichzelf staande *realiteit*, met daaraan eigen universele kenmerken, die alleen in de filosofie aan de orde gesteld kunnen worden. De filosofie staat *rechtens* boven de overige wetenschappen, die hun eigen onderwerp niet zelf kunnen bepalen, maar dit door de filosoof toebedeeld krijgen: geen enkele fundering kan van binnenuit tot stand komen. Zelfs de kerkelijke theologie staat onder de filosofie, uiteraard niet wat betreft haar eigen bovennatuurlijke onderwerp, wel echter inzake de er aan de orde komende wijsgerige beginselen. Bovendien controleert de filosoof de theologische gedachtengang op logische juistheid. We bespreken verder de onderdelen van de filosofie in hun onderlinge verband: o.a. kenleer, logica, natuurfilosofie en metafysica.

B. Tweede semester.

We concentreren ons nu op de metafysica en in bescheiden mate op de natuurlijke theologie. In de metafysica gaat het over de eerste en meest algemene oorzaken en beginselen, zodat onvermijdelijk de status van *oorzaak en beginsel* in ogenschouw genomen wordt. Daarbij komen we niet in de laatste plaats te spreken over het *zijnde*: het *ens commune* en het *ens in quantum ens*. Hoogst belangwekkend is het verschil tussen *wezen* en *bestaan*, maar ook tussen *zijn* en *bestaan*. Verder constateren we, dat over het *wezen* zelf lang niet overal hetzelfde gedacht wordt, ook niet in het klassieke thomisme. Bij al die metafysische thema's dient de fundering van de filosofie zich ten scherpste aan. Ter zake van de natuurlijke theologie is de metafysische basis van beslissend belang, niet alleen op het vlak van de bewijzen voor het godsbestaan, maar ook wat betreft de kennis die van het goddelijke Wezen langs natuurlijke weg verkregen kan worden.

¹ Volgorde: cursussen met Romeinse nummers, F-cursussen, Th-cursussen en W-cursussen.

Literatuur:

DIV. AUTEURS, *Notions de métaphysique aristotélico-thomiste*. The Internet Classics Archive

IDEM, *Metafísica de Tomas de Aquino. Los elementos aristotélicos*. Internetpagina.

L.J. ELDERS, *De metafysica van St. Thomas van Aquino in historisch perspectief, I: Het gemeenschappelijk zijnde*, Brugge 1981.

L.J. ELDERS, *De metafysica van St. Thomas van Aquino in historisch perspectief, II: Filosofische godsleer*, Brugge 1982.

J. HOOGVELD, *Inleiding tot de wijsbegeerte*, Utrecht/Nijmegen 1947.

A. LÉONARD, *Métaphysique de l'être*, Paris 2006.

J. MARITAIN, *Elementi di filosofia. Introduzione generale alla filosofia, I: Metodologia della ricerca*, Milano 1988.

G. B. MONDIN, *Introduzione alla filosofia. Problemi, sistemi e filosofi*, Milano 1986.

J. PETERS, *Metafysica, een systematisch overzicht*, Utrecht 1957.

Wijze van tentamineren: schriftelijk.

I.7. Catechismus van de Katholieke Kerk

Docent: DR. J. TERCERO SIMÓN

Aan de hand van de catechismus van de Katholieke Kerk wordt een overzicht gegeven van het katholieke geloofsgoed; met name de geloofsbelijdenis komt uitvoerig aan bod.

Verplichte literatuur:

Catechismus van de Katholieke Kerk, Gooi&Sticht/Licap, 2008.

Overige literatuur:

Compendium van de Catechismus van de Katholieke Kerk, Gooi&Sticht.

Wijze van tentamineren: schriftelijk.

I.10. Inleiding tot de liturgie

Docent: LIC. S. MARCANTOGNINI

De cursus Inleiding tot de liturgie wil een inleiding bieden tot de liturgiewetenschap. Daarbij zullen in beschouwing worden genomen de theologische en pastorale lijnen van het Tweede Vaticaans Concilie en de belangrijkste theologische en antropologische studies over de liturgie. Bijzondere aandacht zal worden besteed aan de verschillende aspecten die verband houden met de eredienst (godsdienstige ervaring, rituele handeling, enz.) en aan de geschiedenis van de liturgie.

Literatuur:

G. BONACCORSO, *Celebrare la salvezza. Lineamenti di liturgia*, Padova, Edizioni Messaggero, 2011 (*Caro Salutis Cardo*. Sussidi, 6).

M. KUNZLER, *Die Liturgie der Kirche*, Paderborn, Verlag Bonifatius, 1995.

A. MARTIMORT, *The Church at Prayer. An Introduction to the Liturgy*, deel I, Collegeville - Minnesota, 1983.

B. NEUNHEUSER – S. MARSILI – M. AUGÉ – R. CIVIL, *La Liturgia, momento della storia della salvezza*, in *Anàmnesis* 1, Genova, Marietti, 1979.

Wijze van tentamineren: schriftelijk.

I.13. Latijn I

Docent: DRS. N. MANTJE / LIC. A. MORENO QUIRÓS

Doelstelling van deze cursus is de student vertrouwd te maken met de grondbeginselen van het Latijn, zodat hij in staat zal zijn eenvoudige teksten te vertalen. In deze cursus voor beginners wordt de vormleer behandeld.

Achtereenvolgens zullen van de grammatica aan bod komen: het nomen (substantiva en adjectiva, numeralia, pronomina, adverbia) en het verbum (vervoeging van de vier conjugaties, deponentia, onregelmatige verba). De studie van de grammatica gaat vergezeld van het maken van oefeningen: het vertalen van eenvoudige Latijnse zinnen in het Nederlands van de lessen 1 t/m 45 van het Handboek voor Kerklitijn.

Over de bestudeerde stof wordt regelmatig een toets afgenomen.

Literatuur:

C. COPPENS e.a., *Handboek voor Kerklating. Grammatica en Vocabularium*, Vereniging voor Latijnse Liturgie – Brepols, Turnhout, 1985, pp. 7-119.

Wijze van tentamineren: schriftelijk.

I.14. Grieks I

Docent: DRS. R. FRANK

Een beknopte cursus Griekse grammatica. Nieuwtestamentisch Grieks lezen en vertalen.

Verplichte literatuur:

CH. BOUTER, *Cursus N.T.-Grieks voor beginners*, ISBN 9781291545715.

CH. BOUTER, *New Testament Greek for beginners*, ISBN 9781291632231.

D. HARTING, *Grieks-Nederlands handwoordenboek op het Nieuwe Testament*, Importantia Publishing, Dordrecht, ISBN 9789057192401.

Wijze van tentamineren: schriftelijk.

II.1. Geschiedenis van de moderne filosofie

Docent: DR. J. VERBURGT

Op maandag van 11:20 tot 13:40 uur.

De cursus biedt een inleiding tot de geschiedenis van de moderne wijsbegeerte aan de hand van de volgende stromingen en denkers:

(I) Rationalisme: Descartes, Spinoza en Leibniz;

(II) Empirisme: Locke en Hume;

(III) Kant en het Duitse Idealisme.

De historische ontwikkelingslijn van deze stromingen en denkers wordt op hoofdpunten besproken, waarbij tevens aandacht is voor de systematische doorwerkingseffecten op hedendaagse discussies.

Literatuur:

BRAECKMAN A., RAYMAEKERS B., RIEL G. VAN, *Handboek Wijsbegeerte*, Uitgeverij LannooCampus, Leuven 2011 (5de druk).

De overige teksten worden in de loop van de cursus bekendgemaakt.

Wijze van tentamineren: Schriftelijk tentamen met open vragen.

II.2. Geschiedenis van de hedendaagse filosofie

Docent: DR. J. VIJGEN

Deze cursus wil een algemeen inzicht ontwikkelen in de moderne en hedendaagse wijsbegeerte. De belangrijkste thema's, auteurs en stromingen van de Westerse filosofie worden in kaart gebracht. De onderlinge verbanden en de grote lijnen van centrale problematieken worden geëvalueerd en toegelicht. Aan de orde komen niet alleen individuele auteurs maar ook de diverse stromingen die de 20^e eeuw hebben beheerst, zoals marxisme, neo-positivisme, fenomenologie, existentialisme, hermeneutische filosofie, de 'linguistic turn', en postmodernisme. Tevens komt de historische context van de verschillende stromingen en auteurs aan de orde. Tot slot wordt aandacht besteed aan de belangrijkste vertegenwoordigers van de christelijke filosofie en het neothomisme.

Aan te schaffen literatuur:

Een reader wordt ter beschikking gesteld.

STÖRIG, H.J., *Geschiedenis van de filosofie*, Utrecht 2006 (29^e editie).

KUNZMANN, P., *Sesam atlas van de filosofie*, Baarn 2005.

Overige literatuur:

BERGER, D./VIJGEN, J., *Thomistenlexikon*, Bonn 2006.

BOR, J. (ED.), *De verbeelding van het denken*, Amsterdam /Antwerpen 1995.

BOR, J. (ED.), *25 Eeuwen westerse filosofie: teksten, toelichtingen*, Amsterdam 2003.

BOEY, K. (ED), *Ex libris van de filosofie in de 20ste eeuw*, Leuven 1997-1999 (2 vol.).

VISKER, R., *Lof der zichtbaarheid. Een uitleiding in de hedendaagse wijsbegeerte*, Amsterdam, Sun, 2007.

Wijze van tentamineren: schriftelijk.

II.3. Kenleer

Docent: DR. J. VIJGEN

Na een reflectie over het wezen van de kenleer of epistemologie wordt gevraagd naar het wezen van de kennis, het subject en object van de kennis, het onderscheid tussen idee, oordeel en redenering, de betekenis van waarheid, zekerheid en evidentie om tot slot te vragen naar de hinderpalen voor kennisverwerving.

Literatuur:

G. VAN RIET, *L'Epistémologie thomiste*, Louvain 1946.

L. RÉGIS, *Epistemology*, New York 1959.

J. SANGUINETI, *Logic and gnoseology*, Rome, Urbaniana University Press, 1988.

J. OWENS, *Cognition : An epistemological inquiry*, Houston, Center for Thomistic Studies, 1992.

A. LIVI, *La ricerca della verità : Dal senso commune alla dialettica*, Roma, Leonardo da Vinci, 2005.

Wijze van tentamineren: schriftelijk

II.7. Vaticanum II en recente kerkelijke documenten II

Docent: Z.H.E. MGR. DR. J.W.M. HENDRIKS

In het tweede deel van deze cursus staan we stil bij een aantal documenten van het tweede Vaticaans concilie, met name wordt een gedeelte van de constitutie over de Kerk, *Lumen Gentium*, behandeld (vanaf hoofdstuk 2). Terloops bespreken we de decreten die bij de behandelde gedeelten van de Constitutie over de Kerk aansluiten:

Christus Dominus (over de Bisschoppen), *Presbyterorum ordinis* (over de priesters), *Apostolicam actuositatem* (over het lekenapostolaat) en *Perfectae caritatis* (over de vernieuwing van het religieuze leven). Hierna volgt een toelichting op de Verklaringen *Nostra aetate*, over de verhouding met de niet-christelijke godsdiensten, en *Dignitatis humanae*, over de godsdienstvrijheid. Tenslotte wordt de pastorale Constitutie *Gaudium et spes* behandeld, vooral het eerste deel.

Verplichte literatuur:

Een uitgave van de concilie-documenten, bijv.: *Constituties en decreten van het tweede Vaticaanse concilie* (Katholiek Archief, Amersfoort, 1967 of herdruk);

J. HENDRIKS, *Vaticanum II en verder... De leer van het concilie en de ontwikkeling daarvan in de tijd erna*, Oegstgeest, Brugge, 2006², 240 pp., met name pp. 38-192.

Overige literatuur:

A. MARCHETTO, *Il concilio ecumenico Vaticano II*, Città del Vaticano 2005.

G. ALBERIGO, (ed.), *Geschichte des zweiten vatikanischen Konzils (1962-1965)*, 5 delen, Mainz/Leuven 1997vv. (ook in andere talen).

F. GIL HELLIN, *Constitutio dogmatica De Ecclesia Lumen Gentium. Concilii Vaticani II synopsis*, Roma 1997.

G. PHILIPS, *Dogmatische constitutie over de Kerk "Lumen gentium". Geschiedenis, tekst, commentaar*, 2 delen, Antwerpen 1967-1968.

J. HENDRIKS, *De libertate religiosa in concilio Vaticano II disceptata. Num mutata est doctrina?*, "Periodica" 76 (1987) 83-98.

ID., *De constitutie over de heilige liturgie: 1963-1998*, "Bulletin van de Vereniging voor Latijnse liturgie", nr. 68(dec. 1998), pp. 164-171.

ID., *De verklaring over de godsdienstvrijheid van het tweede Vaticaanse Concilie*, in: *Zaken die God raken* 13 (2002-2003) 1, pp. 16-19.

Wijze van tentamineren: schriftelijk.

II.8. Inleiding tot de priesterlijke spiritualiteit II

Docent: LIC. L. GEORGES

In het tweede deel van de cursus wordt de roeping van enkele figuren van het Oude en Nieuwe Testament bestudeerd en daarna de wezenlijke aspecten van de priesterlijke roeping. Uitgaande van de persoon van

Christus worden als consequenties van de roeping gezien: apostolisch ijver van de priester, het priesterlijke celibaat, gehoorzaamheid en collegialiteit.

Literatuur:

PAULUS VI, *Sacerdotalis caelibatus*.

JOHANNES PAULUS II, *Pastores dabo vobis*, Libreria editrice vaticana.

J. HENDRIKS, *Het celibaat van de priesters*, Vogelenzang 2008 (Tiltenbergstudies, 2).

BENEDICTUS XVI, *Over het priesterschap*, Vogelenzang, 2011 (Tiltenbergstudies 7)

Directorium voor het ambt en het leven van de priesters, Kerkelijke documentatie, 2013, nr. 2

Wijze van tentamineren: schriftelijk.

II.10. Methodologie II

Docent: DR. J. TERCERO SIMÓN

In deze cursus leren de studenten de verschillende vormen van schriftelijke werkzaamheden. De docent zal aandacht schenken aan deze onderwerpen: Motief en zin van schriftelijke werkzaamheden. Vormen van schriftelijke werkzaamheden. Opmerkingen over alle vormen van schriftelijke zelfwerkzaamheid. De samenwerking tussen docent en student. Formele vereisten. Thematisch werkstuk: basisregels en verschillende delen. Titelblad. Regels voor titelbeschrijving. Aanhalingen. Bibliografische verwijzingen.

Basis-literatuur:

Bepalingen voor de verschillende vormen van schriftelijke zelfwerkzaamheid, Studieseecretariaat van het Filosofisch-Theologisch Instituut Sint-Willibrord en het Theologisch Instituut Sint-Bonifatius, Vogelenzang 2011.

PONTIFICIA UNIVERSITÀ LATERANENSE, *Orientamenti metodologici e norme redazionali per gli elaborati accademici*, Lateran University Press, Vaticaanstad 2014.

Andere literatuur:

R. BOUCHER – M. MIGNAULT, *Les étapes de la rédaction d'un travail en bibliothèque*, La Pocatière, Québec 1978.

M. BLACKBURN, alii, *Comment rédiger un rapport de recherche*, Leméac, Québec 1974.

K. D'HUYVETTERS, *Van manuscript tot desktop publishing. Een praktische handleiding*, Leuven 1989.

R. FARINA, *Metodologia. Avviamento alla tecnica del lavoro scientifico*, (Biblioteca di Scienze Religiose 6), LAS, Roma 1986.

A. GALUZZI, *Appunti di metodologia*, Libreria editrice della Pontificia Università Lateranense, Roma 1998.

P. HENRICI, *Guida pratica allo studio*, Roma 1992.

J. JANSSENS, *Note di metodologia. Elenco bibliografico. Nota bibliografica. Stesura del testo*, Roma 1996.

H. KLIEMANN, *Anleitungen zum wissenschaftlichen Arbeiten. Eine Einführung in die Praxis*, Rombach, Freiburg 1973.

G. LORIZIO en N. GALANTINO (ed.), *Metodologia teologica. Avviamento allo studio e alla ricerca pluridisciplinari*, San Paolo, Cinisello Balsamo, 3e druk 2004.

Wijze van tentamineren: schriftelijk.

II.11. Latijn II

Docent: DRS. N. MANTJE / DRS. A LEEMAN

Uitbreiding en verdieping van de kennis van het Latijn.

Literatuur:

C. COPPENS e.a., *Handboek voor Kerklating. Grammatica en Vocabularium*, Vereniging voor Latijnse Liturgie – Brepols, Turnhout, 1985.

Wijze van tentamineren: schriftelijk.

II.12. Grieks van het Nieuwe Testament

Docent: DRS. R. FRANK

Uitbreiding en verdieping van de kennis van het Nieuwtestamentisch Grieks.

Verplichte literatuur:

CH. BOUTER, *Cursus N.T.-Grieks voor gevorderden*, ISBN 9781291553741.

D. HARTING, *Grieks-Nederlands handwoordenboek op het Nieuwe Testament*, Importantia Publishing, Dordrecht, ISBN 9789057192401.

Wijze van tentamineren: schriftelijk.

III.5. Pentateuch

Docent: DR. B. KOET

De Pentateuch (van het Griekse "penta", vijf en het Griekse "teuchos", houder van boeken) is de Griekse benaming van de vijf boeken van Mozes: Genesis, Exodus, Leviticus, Numeri en Deuteronomium. In het Jodendom heten deze vijf boeken samen ook wel Tora. Alhoewel dat vaak vertaald wordt met "Wet", is dat maar een verlegenheids vertaling. Tora is ook de leer dit tot leven lijkt, de wijsheid.

In dit college is de belangrijkste doelstelling om de studenten stappen aan te leren op de weg van zelfstandig exegetiseren. Met Augustinus moet er immers op gewezen worden dat bij het lezen van de H. Schrift er twee opdrachten zijn: ontdekken wat er staat en het presenteren ervan. In de colleges gaat het echter vooral maar niet uitsluitend om het eerste aspect. Daarnaast is het echter ook van belang dat de studenten inzicht krijgen in de ontstaansgeschiedenis van deze vijf boeken van Mozes. Het ligt voor de hand gezien de omvang van deze boeken dat slechts enkele themata nader uitgewerkt kunnen worden. De cursus begint met een kort behandeling van het scheppingsverhaal. Voor sommige studenten is dat wellicht een herhaling. Daarmee zal echter ook duidelijk worden dat herhaalde studie van de Schrift loont. Vervolgens wordt uit de geschiedenis van de aartsvaders als exempel de verhalen aangaande Jacob en Esau besproken. Daarna zullen we de Uittocht uit Egypte bespreken. Van het boek Leviticus zullen we het ook voor het Nieuwe Testament belangrijke concept reinheid bespreken.

Het bespreken van de grote lijn zal gebeuren aan de hand van exegetische van proefteksten.

Literatuur:

H. RENCKENS, *Je eigen Schrift schrijven. Meegroeien met de bijbel*, Baarn, 1983,

Id., *De bijbel mee maken: omgangsvormen en proefteksten*, Kok, Kampen, 1988.

K. DEURLOO, *Genesis. Verklaring van een bijbelgedeelte*, Kok, Kampen 1999.

T. CARMODY, *Reading the Bible. A Study Guide*, Paulist Press New Jersey, 2004

Een katechetisch overzicht is te vinden in:

A. KOOT (e.a.) *Naderen om te horen Bijbelkatechese*, Hilversum 1981 (alleen nog maar antiquarisch te kopen).

Wijze van tentamineren: een exegetisch werkstuk over een pericoop uit de Tora.

III.6. Synoptische evangelies

Docent: DR. R. GOUW

Op maandag van 11:20 tot 13:40 uur.

In deze cursus zullen de synoptische evangelies op twee wijzen worden benaderd, vanuit enerzijds een diachrone en anderzijds een synchrone benadering van de tekst.

In de geschiedenis van de exegese zijn de synoptische evangelies vaak in samenhang bestudeerd en zijn antwoorden gezocht op de vraag naar de onderlinge afhankelijkheid en de ontstaansgeschiedenis van deze evangelies. In de cursus zal aandacht besteed worden aan de theorieën die als antwoord op de synoptische kwestie zijn geformuleerd. Daarnaast zullen de drie evangelies in hun eigenheid worden beschouwd en komt de specifieke opbouw en de eigen theologie van elk evangelie afzonderlijk aan bod.

Het doel van de cursus is allereerst de studenten vaardigheden aan te reiken om te komen tot een eigen uitleg van deze Bijbelse geschriften. Daarnaast wordt hen inzicht bijgebracht in de waarde en de beperkingen van de verschillende exegetische methoden.

Literatuur:

- A. DENAUX & M. VERVENNE, *Synopsis van de eerste drie evangeliën*. Leuven: VBS, 1989.
- E.P. SANDERS & M. DAVIES, *Studying the Synoptic Gospels*. London: SCM, 1989.
- M. GOODACRE, *The Case against Q. Studies in Markan Priority and the Synoptic Problem*. Harrisburg, Pennsylvania.: Trinity Press, 2002.
- R. PENNA, *Lecture evangeliche. Saggi esegetici sui quattro Vangeli*. Rome Borla, 1989.
- W.D. DAVIES & D.C. ALLISON JR., *The Gospel according to Saint Matthew (The International Critical Commentary)*. 3 dln. Edinburgh: Clark, 1988, 1991, 1997.
- U. LUZ, *Das Evangelium nach Matthäus (Evangelisch-Katholischer Kommentar, I/1/-4)*. Neukirchen-Vluyn: Neukirchener Verl. 1996, 1997.
- W. WEREN, *Matteüs (Belichting van het Bijbelboek)*. 's-Hertogenbosch: KBS, 1994.
- B. VAN IERSEL, *Marcus (Belichting van het Bijbelboek)*. 's-Hertogenbosch: KBS, 1990.
- C.F. EVANS, *Saint Luke (TPI New Testament Commentaries)*. Londen: SCM, 1990.
- J.A. FITZMYER, *The Gospel according to Luke (The Anchor Bible, 28 & 28a)*. New York: Doubleday, 1981, 1985.

Wijze van tentaminering: nog nader te bepalen.

III.7. Triniteitsleer

Docent: DR. C.T.M. VAN VLIET

Doelstellingen van de cursus: De student krijgt inzicht in de centrale plaats die het geloof in de Drie-Ene God inneemt binnen het geloofsleven. Hij maakt kennis met de wijze waarop in de geschiedenis van de Kerk dit geloof reflexief verwoord is. Hij raakt vertrouwd met de problemen die deze geloofsreflectie nu oproept en met de verschillende manieren waarop theologen op deze problemen reageren.

Omschrijving van de leerstof: Aan de orde komen onder meer: a) Inleidende overwegingen. b) De verhouding tussen de theologische Godsleer (of Triniteitsleer) en de circa tien overige dogmatische traktaten. c) Bijbels-heilshistorische fundering van het geloof in God. d) De

ontwikkeling van de oudkerkelijke Triniteitstheologie, de structuur van het credo van Nicea-Constantinopel. e) Belangrijke begrippen en kategoriën: incarnatie en inwoning, persoon (hypostasis), substantie, homoousios, perichoresis, de leer der appropriaties. f) Afgewezen leerstellingen als arianisme, gnosticisme, modalisme, tritheïsme, patripassianisme. g) God als Schepper, pneumatologische thema's (o.a. filioque). h) Enkele triniteitstheologische modellen: de Cappadociërs, Augustinus, Thomas van Aquino, Karl Barth, Karl Rahner, Hans Urs von Balthasar. i) Thema's als de analogieleer, negatieve theologie, feministisch-theologische kritiek, God in het procesdenken, spreken over God en spreken met God, spreken over God en handelen in de Geest van God. j) Enkele bijzonder actuele thema's: Triniteit en joodse en islamitische Godsvoorstellingen, spreken over God in een postmoderne cultuur.

De grote relevantie van de Triniteitstheologie voor mens en samenleving kan aangeduid worden met een citaat uit het werk van Romano Guardini (+ 1968): *“Slechts door het mysterie van God verkrijgt het mysterie van ons menszijn een antwoord, dat het mysterie niet oplost, maar aanvaardt en verdiept. Slechts wie God kent, kent ook de mens”*. Het boek van Terrence Merrigan (red.) dienen de studenten voor aanvang van de colleges gekocht te hebben.

Literatuur (een selectie uit de omvangrijke literatuur):

T. MERRIGAN, Chr. Moonen, Kr. Struys (red.), *Triniteit – een kruis erover? Nieuwe perspectieven op een oeroude christelijke doctrine*, Antwerpen, Halewijn, 2006.

H. TERCIC, *Mee-bewegen met God. Essay over de drie-ene God*, Averbode 2000.

H. TERCIC, *De Triniteit als monotheïstische Godsbelijdenis*, in: *Communio* 25 (2000) 87-102.

G. GRESHAKE, *Der dreieine Gott. Eine trinitarische Theologie*. Freiburg 4 Auflage 2001.

P. CODA, *Dio Uno e Trino. Rivelazione, esperienza e teologia del Dio dei cristiani*, San Paolo, Cinisello Balsamo 1999.

B. FORTE, *Trinità come storia. Saggio sul Dio cristiano*, Paoline, Roma 1985.

W. BREUNING, *Gotteslehre*, in: W. BEINERT (red.) *Glaubenszugänge, Lehrbuch der Katholischen Dogmatik*, 201-362.

A.E. MCGRATH, *Christelijke theologie. Een introductie*, Kampen 5de druk 2008, 311-404.

H.W.M. RIKHOF, *Over God spreken. Een tekst van Thomas van Aquino uit de Summa Theologiae*. Vertaald, ingeleid en van aantekeningen voorzien door H. Rikhof, Delft 1988.

A. HOUTEPEN, *God, een open vraag*, Zoetermeer 2 druk 1998.

P. SCHOONENBERG, *De Geest, het Woord en de Zoon*, Averbode 1991.

J. WISSINK, Hoofdstuk VI: *De inwoning Gods en onze heiliging: Thomas' concrete Triniteitsleer*, in: J. WISSINK, *Thomas van Aquino. De actuele betekenis van zijn theologie. Een inleiding*, Zoetermeer 1998, 109-132.

G. EMERY o.p., *Key themes in St. Thomas' theology of the Trinity*, in: *Jaarboek 2008 van het Thomas Instituut te Utrecht*, pag. 9-34.

W. KASPER, *Der Gott Jesu Christi*, Mainz 2 Auflage 1983.

G. O'COLLINS, *The Tripersonal God. Understanding and Interpreting the Trinity*, London 1999.

W. PANNENBERG, *Systematische Theologie*. Band I, Göttingen 1988.

L. BOEVE (red.), *God. Hoe voelt dat?* Davidsfonds, Leuven 2003.

H. VORGIMLER, *Gotteslehre*. Band I en II, (serie: Texte zur Theologie), Graz 1989.

M. STRIET, *Spekulative Verfremdung? Trinitätstheologie in der Diskussion*, in: Herder Korrespondenz 56 (2002) 202-207.

AUGUSTINUS VAN HIPPO, *De Trinitate*, vert. en inl. door T. J. van Bavel osa, Leuven Peeters, 2005.

A. DENAUX, G. DANNEELS e.a., *God ter sprake*. Publiekspresentatie FKT, Heeswijk 2007.

BASILIIUS VAN CAESAREA, *Over de Heilige Geest, Kerkvaderteksten met commentaar*, Abdij Bethlehem, Bonheiden (België) 1983.

Spreeken over God. Pastorale handreiking van de PKN, Boekencentrum, Zoetermeer, 4de druk, 2011.

M. FIGURA, *Het lijden van God in de theologie van de kerkvaders*, in: *Communio* 28 (2003) 256-274.

I. VERHACK, *Wat bedoelen wij wanneer wij GOD zeggen?*, Kalmthout / Zoetermeer, 2011.

Wijze van tentamineren: schriftelijk.

IV.4. Theologische antropologie I: scheidingsleer

Docent: DR. A. VAN DEN HOUT

Het geloof in de «God van de openbaring» stelt ons in staat de schepping te beschouwen als eerste openbaringsdaad en als aanzet tot de volledige

openbaring in Christus. De mens in de scheppingsorde is gericht op het bereiken van de hoogste nabijheid met God. Ondanks dit strikt theologisch uitgangspunt zal ook nader ingegaan worden op vraagstellingen op het grensgebied van de theologie en de natuurwetenschappen, die naar voren gebracht worden door het (post)moderne denken. Aandacht verdient tenslotte, met het oog op de donkere zijde van de schepping, de eerste zonde en erfzonde van de mens, die in Christus is geroepen tot een nieuwe schepping.

De cursus is als volgt opgebouwd: 1. Preliminare vraagstellingen. 1.1. De waarheid van de schepping in het moderne denken; 1.2. Theologische betekenis, opgave en ontvouwing van de theologische antropologie (scheppingsleer, genadeleer, eschatologie). 2. God Schepper. 2.1. Hedendaags geloof in de schepping; 2.2. Hermeneutische vraagstelling; 2.3. Schepping in de Heilige Schrift; 2.4. Het dogma en de schepping: van de eerste Geloofssymbolen tot het Tweede Vaticaans Concilie; 2.5. Vraagstukken in de theologie van de schepping: het ‘begin’; schepping door het Woord; trinitair aspect; motief; «creatio ex nihilo»; begin in de tijd; Voorzienigheid en het probleem van het kwaad. 3. De schepping van de mens. 3.1. De oorsprong van de mens: geboren worden en sterven; evolutie, monogenese; 3.2. De eenheid van de mens: Heilige Schrift; antropologische visie bij de Kerkvaders en Thomas van Aquino; interventies van het Leergezag; de mens als persoon. 4. De mens als schepsel. 4.1. De mens beeld van God; 4.1. Beeld van God in de theologie; 4.2. Oude Testament; 4.3. Nieuwe Testament; 4.4. Kerkvaders; 4.5. Beeld van God en theologische antropologie: menselijke natuur; menselijke gemeenschap; ecologie. 5. De engelen als dienende geesten in schepping en heilsgeschiedenis. 5.1. Bestaan van de engelen in de H. Schrift; 5.2. Ontvouwing van de engelleer in theologie en dogmageschiedenis; 5.3 Engelen volgens het gelovig denken; 5.4 Realiteit en grenzen van de boze engelmachten. 6. De mens in de toestand van zonde. 6.1. Ervaring van het kwaad; 6.2. Bijbels fundament van het kwaad; 6.3. Traditie van de Kerk; 6.4. Systematische uiteenzetting van de leer over de erfzonde.

Literatuur:

PAUS FRANCISCUS, *Encycliek ‘Laudato Si’*. *Over de zorg voor het gemeenschappelijke huis (24 mei 2015)*, in: Kerkelijke Documentatie 2015/2 (of een andere vertaling).

M. KEHL, *Und Gott sah dass es gut war. Eine Theologie der Schöpfung*, Freiburg/Basel/Wien, 2006, 2008, 2e druk.

I. SANNA, *Chiamati per nome. Antropologia Teologica*, San Paolo, Cinesello Balsamo, 1994, 2007, 4e druk.

ID., *L'antropologia cristiana tra modernità e postmodernità*, Queriniana, Brescia, 2001, 2012, 4e druk.

L. SCHEFFCZYK, *Katholische Dogmatik. Bd. III. Schöpfung als Heilseröffnung. Schöpfungslehre*, Aachen, MM Verlag, 1997.

Verdere literatuur zal tijdens de colleges bekend gemaakt worden.

Wijze van tentamineren: schriftelijk.

IV.7. Doopsel en Vormsel

Docent: LIC. S. MARCANTOGNINI

Deze cursus wil het ontstaan en de ontwikkeling analyseren van de sacramentele praxis van de christelijke initiatie. In principe zal zowel een historische, alsook een theologische en antropologische benadering van de initiatie-sacramenten worden gehanteerd, beginnend bij de eerste bijbelse getuigenissen tot Vaticanum II, dit alles met het oog op de band tussen theologische reflectie over het sacrament en de liturgische concretisering daarvan (*lex orandi – lex credendi*). Hierbij zal ook aandacht worden besteed aan de huidige doop- en vormselritus en aan de problemen rond de christelijke initiatie.

Literatuur:

L. GIRARDI, *Battesimo e confermazione*, in A. GRILLO – M. PERRONI – P.R. TRAGAN (ed.), *Corso di teologia sacramentaria. 2: I sacramenti della salvezza*, Brescia, Queriniana, 2000, p. 95-187.

J. HERMANS, *Herboren uit water en heilige Geest. Doopsel en Geestesgave in oud-christelijke geschriften (Kerkvaders en sacramenten, dl. 1)*, Brugge 1983.

ID., *Het doopsel van kinderen. Theologisch en liturgisch handboek bij de orde van dienst*, Oegstgeest-Brugge 1994.

A. NOCENT, *I tre sacramenti dell'iniziazione cristiana*, in *Anàmnesis* 3/1, Genova, Marietti, 1989, p. 9-131.

Wijze van tentamineren: schriftelijk.

IV.10. Seksuele moraaltheologie

Docent: DR. J.M. TERCERO SIMÓN

Inleiding: De sociale en culturele veranderingen binnen het huwelijks- en gezinsleven. I: De vooronderstellingen van de seksuele moraal. De eenheid van de menselijke persoon. De verlossing van het menselijk lichaam. II: De grote thema's van de seksuele moraal. De goedheid van de menselijke seksualiteit. Moraal van de menselijke seksualiteit. De wet van de menselijke seksualiteit. III: De staten van het christelijk leven. De huwelijksstaat. De maagdelijke staat.

Literatuur:

JOHANNES PAULUS II, *De theologie van het lichaam. De menselijke liefde in het goddelijk plan*, Betsaida, 's-Hertogenbosch 2106.

CAFFARRA C., *Etica generale della sessualità*, Milaan 1991.

FORD J.C., GRISEZ G. et al., *The teaching of Humanae vitae. A defence*, San Francisco 1988.

FUCEK I., *La sessualità al servizio dell'amore*, Roma 1993.

GARCÍA DE HARO R., *Matrimonio e famiglia nei documenti del magistero. Corso di teologia matrimoniale*, Milaan 1989.

GERARDI R., *La gioia dell'amore. Riflessioni sull'ordo amoris per una teologia della vita cristiana*, Lateran University Press, Città del Vaticano 2009.

GRISEZ G., *The way of the Lord Jesus. Living a Christian life*, Quincy 1993, vol. II.

GÜNTHÖR A., *Chiamata e risposta. Una nuova teologia morale*, Cinisello Balsamo (Milaan) 1987, deel III. (Duitse editie: *Anruf und Antwort. Eine neue Moraltheologie*).

LAWLER R., BOYLE J. en MAY W.E., *Catholic Sexual Ethics*, Huntington 1985.

PESCHKE K.H., *Christian Ethics. Moral Theology in the Light of Vatican II*, Alcester 1997 (8^e ed.), deel II.

WOJTYLA K., *Amor y responsabilidad*, Madrid 1978.

Wijze van tentamineren: schriftelijk.

IV.13. Canoniek recht: het volk van God

Docent: MGR. DR. J.W.M. HENDRIKS

Deze cursus behandelt de stof van het tweede boek van het wetboek van canoniek recht. In een inleiding wordt ingegaan op de structuur van dit boek en de invloed van het Tweede Vaticaans Concilie op dit deel van de codex. Christengelovigen, leken, clerici en het gewijde leven; Verplichtingen en rechten van de gelovigen; Incardinatie, verlies van de clericale staat. Personele prelatuur en verenigingsrecht. De paus en het bisschoppencollege en de organisatie van de Romeinse curie. De keuze en benoeming van bisschoppen. De taak van de bisschop. Interne organisatie van de particuliere kerk; kerkprovincie en bisschoppenconferentie. De pastorale zorg in de parochie. Samenvoeging, opheffing en “clustering” van parochies. Deken en dekenaat; andere zielzorgers. De instituten van gewijd leven en de sociëteiten van apostolisch leven.

Verplichte literatuur:

J. HENDRIKS, *Volk van God. Structuur en inrichting van de Rooms-Katholieke Kerk volgens het Wetboek van Canoniek Recht (cc. 204-746)*, Oegstgeest 2006.

Overige literatuur (selectie):

Zie bibliografie in het handboek, en:

J. HENDRIKS, “Herindeling van parochies en kerksluiting met het oog op een missionaire kerk”, in: B. PUTTER, J. VIJGEN, *Voor een missionaire kerk*, Tiltenberg Studies deel 5, Vogelenzang 2010, pp. 80-94.

Wijze van tentamineren: mondeling volgens afspraak of schriftelijk.

V.10. Sociale leer van de Kerk

Docent: LIC. L. GEORGES

Al hebben de Kerk en de christenen zich, vanaf het ontstaan van het Christendom, bekommerd om het welzijn van de medemens, vanaf 1891 brak een nieuwe episode aan met de encycliek *Rerum novarum* van paus Leo XIII. Met deze encycliek wilde de Kerk een duidelijk en principieel antwoord geven op de sociale noden van die tijd door het aandragen van

de grondslagen van een katholieke sociale leer. Deze leer is in de volgende pauselijke encyclieken, andere kerkelijke documenten en bijdragen van katholieke wetenschappers, verder ontwikkeld en steeds weer aangepast aan de noden van de tijd.

In de cursus bespreken we de grondslagen van de sociale leer (de menselijke persoon en de mensenrechten; de principes van de sociale leer van de Kerk) en de uitwerking hiervan op een aantal terreinen (het gezin, de arbeid, het economische leven, de politieke gemeenschap ezv.). We doen dit aan de hand van het *Compendium* (zie onder).

Literatuur:

PAUSELIJKE RAAD VOOR RECHTVAARDIGHEID EN VREDE, *Compendium van de Sociale Leer van de Kerk* (verplicht).

PAUS BENEDICTUS XVI, *Caritas in veritate* (verplicht).

Voor verdere oriëntatie aanbevolen:

- a. A. RAUSCHER (hrsg.), *Handbuch der Katholischen Soziallehre*, Berlijn 2008.
- b. J. A. DWYER, *The New Dictionary of Catholic Social Thought*, Collegeville, 1994.
- c. UNIVERSITÀ CATTOLICA DEL SACRO CUORE, *Dizionario di dottrina sociale della Chiesa*, Milaan 2004.

Wijze van tentamineren: schriftelijk.

V.13. Canoniek recht: huwelijksrecht

Docent: DR. B. J. PUTTER

De cursus geeft een overzicht van de belangrijkste begrippen van het huwelijksrecht. Bijzondere aandacht zal worden gegeven aan de visie van de Kerk op het huwelijk zoals die in het wetboek tot uiting komt en aan alle aspecten die van bijzonder belang zijn voor de pastoraal, zoals: de voorbereiding van het huwelijk, huwelijksbeletselen, gebreken in de consensus, de canonieke vorm, gemengde huwelijken, toepassing van het paulinisch privilege en favor fidei-procedures alsmede validatie. Ook zal aandacht worden besteed aan het huwelijksproces.

Literatuur:

HENDRIKS, J., *Huwelijksrecht. Canon 1055-1165 van het wetboek van canoniek recht*, Oegstgeest, Brugge 1995. Italiaanse vertaling en

bewerking: *Diritto matrimoniale. Commento ai canoni 1055-1165 del Codice di diritto canonico (Percorsi di diritto ecclesiale, Milaan 2 ed. 2001).*

Overige literatuur (selectie):

HERMANS, J.; VAN DER MEE, J., *Huwelijksvoorbereiding. Priesters en verloofden met elkaar in gesprek*, Brugge 1986.

HENDRIKS, J., *Battesimo, fede e sacramentalità del matrimonio (can. 1055 §2)*, in *Ius Ecclesiae* 7 (1996) 663-676.

ID., *De nietigheid van het huwelijk om psychische redenen*, in *Communio* 24 (1999) 72-88.

ID., *Matrimonii forma extraordinaria (c. 1116)* in *Periodica* 84 (1995) 687-709.

ID., *La forma straordinaria del matrimonio*, in *Quaderni di diritto ecclesiale* 9 (1996) 239-256.

P. MONETA, *Il matrimonio nel nuovo diritto canonico*, Genova 2 druk 1991.

Wijze van tentamineren: schriftelijk.

V.16. Kerkgeschiedenis der Nederlanden

Docent: DR. P. HAMANS

De belangrijkste perioden van de kerk in Nederland worden in deze colleges behandeld: de missionering van de Nederlanden en de ontwikkeling van de kerk in de Middeleeuwen; renaissance, katholieke hervorming en reformatie; de Hollandse Missie boven de grote rivieren en de vrije kerk ten zuiden daarvan; de Verlichting en de Franse Tijd; het herstel van de hiërarchie in 1853 en ontwikkeling van de kerk in relatie tot de samenleving; de verzuiling, de bezetting en ontzuiling; het rationalistisch liberalisme in de jaren zestig en zeventig en de achteruitgang van de kerk; de pogingen tot herstel.

De verschillende onderwerpen worden bestudeerd in het licht van de algemene kerkgeschiedenis. Hierdoor wordt de relatie tussen de wereldomvattende kerk en de kerk in Nederland in het licht gesteld.

Literatuur:

- ALBERS, P., *Geschiedenis van het herstel der hiërarchie in de Nederlanden*, I-II, 's-Gravenhage 1903-1904.
- BILSEN, TH., *Kerk op weg. Verwachtingen, veranderingen, vernieuwingen, moeilijkheden, toekomst*, Oegstgeest 1990.
- HAYE, R. DE LA/HAMANS, P. (eds.), *Bisdom langs de Maas. Geschiedenis van de kerk in Limburg*, Maastricht 2009.
- BOS, M. VAN DEN, *Verlangen naar vernieuwing. Nederlands katholicisme (1953-2003)*, Amsterdam 2012.
- BOTS, J., *Zestig jaar katholicisme in Nederland*, in: *De Rots* 11(1981).
- EIJNATTEN, J. V./LIEBURG, F. V., *Nederlandse religiegeschiedenis*, Hilversum 2005.
- HAMANS, P. (redactiesecretaris), *Getuigen voor Christus. Rooms-katholieke bloedgetuigen uit Nederland in de twintigste eeuw*, 's-Hertogenbosch 2008.
- GODDIJN, W./JACOBS, J./TILLO, G. VAN, *Tot Vrijheid geroepen. Katholieken in Nederland (1945-2000)*, Baarn 2000.
- HAMANS, P., *Geschiedenis van de Katholieke Kerk in Nederland. Van missionering tot aan het herstel van de hiërarchie in 1853*, Brugge 1992.
- IDEM, *Geschiedenis van het seminarie van het eerste bisdom Roermond (1570-1813)*, Brugge 1986.
- IDEM, *Pius XII en de Jodenvervolgung*, in: *Emmaüs* 25(1994)67-80.
- IDEM, *Priesteropleiding in het bisdom Haarlem vanaf het Concilie van Trente (1559-2009). Geroepen, gevormd, gewijd en gezonden ten dienste van de kerk*, Vogelenzang 2009¹, 2009².
- IDEM, *Rooms-Katholieke Kerk en fascisme in Nederland*, in: *Communio Internationaal Katholiek Tijdschrift* 13(1988)374-384.
- IDEM, *Vorming tot zelfstandige dragers van het geloof. Priesteropleiding in Nederland tussen 1500 en 2000*, in: *De vorming van de priester in de loop der eeuwen. Viering van de vijfentwintigste dies natalis van het grootseminarie Rolduc*, Roermond 2001, 47-142.
- HELLINGA, G., *Geschiedenis van Nederland. De canon van ons vaderlands verleden*, Zutphen 2007.
- HOUTTE, J., E.A., *Algemene geschiedenis der Nederlanden*, I-XII, Utrecht 1949-1958.
- JONG, O. DE, *Nederlandse kerkgeschiedenis*, Nijkerk 1978².
- TUMMERS, P. E.A. (EDS.), *Limburg. Een geschiedenis*, I-III, Maastricht 2015.
- LINDEIJER, M., *Pater Ligthart en de zaak Roothaan. Streven naar heiligheid in het utopistische tijdperk 1914-1968*, Hilversum 2010.

- MONTEIRO, M., *Gods predikers. Dominicanen in Nederland (1795-2000)*, Hilversum 2008.
- POLMAN, P., *Katholiek Nederland in de achttiende eeuw*, I-III, Hilversum 1968.
- ROGIER, L., *Eenheid en scheiding. Geschiedenis der Nederlanden (1477-1813)*, Utrecht 1968.
- IDEM, *Geschiedenis van het katholicisme in Noord-Nederland in de zestiende en zeventiende eeuw*, I-V, Amsterdam 1964³.
- IDEM, *Katholieke herleving. Geschiedenis van de Katholieke Kerk sinds 1853*, 's-Gravenhage 1956.
- ROGIER, L./ROOY, N. DE, *In vrijheid herboren. Katholiek Nederland 1853-1953*, 's-Gravenhage 1953.
- SELDERHUIS, H., *Handboek Nederlandse Kerkgeschiedenis*, Kampen 2006.
- STIPHOUT, M. VAN, *Scheiding van kerk en staat en de ontwikkeling van de kerk tot een zelfstandige geloofsgemeenschap. Studies over de rooms-Katholieke Kerk vanuit juridisch perspectief (1790-1965)*, CRBS-dissertatiereeks van Boom Juridische uitgevers, Den Haag 2011.
- VALK, J.P. DE, *Roomser dan de paus? Studies over de betrekkingen tussen de Heilige Stoel en het Nederlandse katholicisme (1815-1940)*, Nijmegen 1998.
- WEILER, A., E.A., *Geschiedenis van de kerk in Nederland*, Aula 100, Utrecht 1962.

Cursus:

-voor de periode voor 1853 wordt gebruikt:

HAMANS, P., *Geschiedenis van de Katholieke Kerk in Nederland. Van missionering tot aan het herstel van de hiërarchie in 1853*, Brugge 1992.

-voor de periode na 1853 wordt gebruik gemaakt van:

IDEM, *Geschiedenis van de Katholieke Kerk, I-II*, in: *Studia Rodensia VII*, HAMANS, P./HEGGE, B./HENDRIKS, L. (EDS.), Almere 2014.

Wijze van tentamineren: mondeling.

V.18. Muzikale vorming en liturgische zang II

Docent: A. STOLWIJK

Op maandag van 10:20 tot 11:05 uur.

Uitbreiding van de kennis van de muziektheorie, zowel betreffende de Gregoriaanse als de latere muziek. Verdere ontwikkeling van het muzikale gehoor en het stemgebruik. Het zingen van de moeilijker priester- en diakengezangen, in het bijzonder de pefaties en de paasjubelzang. Geschiedenis van de kerkmuziek (met luistervoorbeelden). Een schets van de huidige liturgisch-muzikale praktijk in de parochies. Een overzicht van de kerkelijke documenten inzake de gewijde muziek. Globaal overzicht van het bestaande muziekrepertoire voor diverse vormen van liturgie en van de bronnen en vindplaatsen.

Literatuur:

ELEMANS, J., *Gregoriaans zingen, een handreiking*, Utrecht 1999.

GROOT, S., (red.), *De lof Gods geef ik stem*, Baarn 1993 (hieruit met name deel III).

MUSCH, H., (red.), *Musik im Gottesdienst*, Gustav Bosse Verlag, Regensburg 1983.

NRL, *Documenten over gewijde muziek in: Liturgische Documentatie V*, Nationale Raad voor Liturgie, 2008.

WILSON-DICKSON, A., *The Story of Christian Music*, Minneapolis 2003.

Gedurende de cursus wordt onder andere gezongen uit de zangbundels *Gezangen voor Liturgie* (Baarn 1996) en *Laus Deo* (Roermond 2000) alsmede uit het *Altaarmissaal voor de Nederlandse kerkprovincie* (Zeist 1979) en de *Ordo Missae in cantu* (Solesmes 1995). Deze boeken zijn in de collegezaal aanwezig.

Wijze van tentamineren:

Aan het einde van het cursusjaar levert de student drie orden van dienst in met een verantwoorde keuze van de gezangen. Bij het mondelinge examen is hij in staat om althans enkele van de gekozen gezangen te zingen en kan hij enige muziektheoretische vragen beantwoorden.

VI.11. Liturgische praktijk

Docent: DRS. F. BUNSCHOTEN

Door de liturgie wordt het werk van onze verlossing voltrokken. Van diakens en priesters wordt terecht verwacht dat zij als kerkelijke

bedienaren de heilige riten kunnen begrijpen en er met hart en ziel aan kunnen deelnemen. Dit vraagt allereerst om een liturgisch spirituele houding, maar ook om de bereidheid om de liturgische wetten en voorschriften te onderhouden (cf. Constitutie *Sacrosanctum Concilium*, nn. 16-18). De vernieuwde liturgie volgens de richtlijnen van het Tweede Vaticaans Concilie is vastgelegd in de officieel voor de Nederlandse kerkprovincie goedgekeurde uitgaven van de verschillende liturgische boeken. Iedere uitgave, of het nu gaat om het altaarmissaal, het getijdengebed of de rituelen voor de toediening van de sacramenten en sacramentalia, is voorzien van een instructieve inleiding alsmede verschillende rubricale aanwijzingen, die door de celebrant nauwgezet moeten worden opgevolgd. Daarnaast beschikt de Kerk sinds 1985 over het *Caeremoniale episcoporum* en het *Liber de Benedictionibus*, waarvan tot op heden geen (volledige) Nederlandse vertaling verschenen is. In deze cursus wordt beoogd de kandidaten voor het diaconaat, resp. het priesterschap door middel van praktische oefeningen vertrouwd te maken met de liturgische praktijk, met name de viering van de Heilige Mis (diaconale assistentie, resp. priesterlijk celebreren), en de bediening van de verschillende sacramenten (Doopsel, Biecht, Eucharistie, Huwelijk, Ziekenzalving) en van de sacramentalia (viering op het kerkhof, verschillende zegeningen); aan bod komen ook de uitstelling en zegen met het Allerheiligste.

Verplichte literatuur:

J. HERMANS, *Diaconale assistentie tijdens de eucharistieviering. Rubricale aanwijzingen voor de dienst van de diaken*, pro manuscripto.

F3. Wetenschapsfilosofie

Docent: DR. M. CAVAGNARO

Paus Benedictus XVI heeft in zijn Regensburgerrede het moderne probleem van de Wetenschapsfilosofie aldus samengevat: "De moderne natuurwetenschappelijke rede, met de in haar opgenomen platonische elementen, draagt een vraag bij zich, die over haar en haar methodische mogelijkheden heen wijst. Zelf moet zij namelijk de rationele structuur van de materie, zoals de overeenstemming tussen onze geest en de in de natuur heersende rationele structuren, eenvoudigweg als gegeven aannemen, waarop haar eigen methodische weg gebaseerd is. Maar de vraag waarom dit zo is, die bestaat en moet door de natuurwetenschappen

doorgegeven worden aan andere niveaus en manieren van denken - aan filosofie en theologie"

De cursus wil de relatie tussen de wetenschappen, de filosofie en de theologie aan de hand van de stellingen van het leergezag schetsen. Een bijzondere aandacht wordt geschonken aan de moderne wending van het wetenschappelijke rationalisme, en aan de huidige problematiek van de dialoog tussen wetenschap en filosofie.

Literatuur:

E. HUSSERL, *De Crisis van de Europese wetenschappen*, Boom 2017.

A. STRUMIA, *Le scienze e la pienezza della razionalità*, Cantagalli, Siena 2003.

IDEM, *Scienza e teologia a confronto. Aspetti epistemologici e fondazionali*, Fede e Cultura, Verona 2014.

Brieven van PAUS JOHANNES PAULUS II, PAUS BENEDICTUS XVI en PAUS FRANCISCUS aan de leden van de Pauselijke Academie voor Wetenschappen. Bron: www.vatican.va

Wijze van tentamineren: schriftelijk.

F11. Godsdienstpedagogie

Docent: DR. H. VANHEESWIJCK

Op maandag van 11:20 tot 13:40 uur.

"Wij constateren met groot verdriet en bezorgdheid dat inderdaad maar weinig tijdgenoten van ons, en dat geldt in het bijzonder voor jongeren en kinderen, opgegroeid als ze zijn in een wereld zonder God, erop vertrouwen dat de geschiedenis, inclusief hun eigen, persoonlijke geschiedenis, een inherente zin heeft, een oorsprong en een bestemming. Ze ervaren haar als iets dat als los zand aan elkaar hangt. Ze stellen zich tevreden met kleine verhalen die niet meer dan schamele hoop bieden, terwijl ze geen rekening houden met een nobel verhaal dat hen verheft, dat zin geeft aan heel hun leven, dat verklaart waarom ze bestaan, voor wie we leven, waarom we lijden...het resultaat kan alleen maar een crisis van de hoop zijn" (Kardinaal Gerhard-Ludwig Müller: *Het fundament van onze hoop*).

De vraag naar een specifieke geloofscommunicatie in het kader van evangelisering is zeker aan de orde in onze geseclariseerde en

multiculturele samenleving. Deze vraag vormt het voorwerp van de cursus godsdienstpedagogiek.

In deze cursus wordt achtereenvolgens behandeld: Terminologie en Geloofscommunicatie. Geschiedenis van de godsdienstpedagogie. Evangelisering en multiculturaliteit. Godsdienstpedagogische modellen. De pedagogie van Caritas en Hoop.

Een syllabus wordt ter beschikking gesteld.

Aanbevolen literatuur:

VAN DER VLOET J., *Meegaan om te zien. Godsdienstpedagogie op nieuwe wegen*, Kok kampen 2002. ISBN 90-435-0496-3.

NECKEBROUCK V., *Gij alleen de Allerhoogste. Christus en de andere godsdiensten*, Davidsfonds, Leuven 2001.

CONGREGATIE VOOR DE KATHOLIEKE OPVOEDING EN VORMING, *De katholieke school op de drempel van het derde millennium*, in Kerkelijke documentatie, 26 (1998).

HENDRIKS J., *De katholieke school*, Tabor, Brugge 1988.

JOHANNES-PAULUS II, Encycliek *Redemptoris missio*.

RATZINGER J., *Truth and Tolerance. Christian Belief and World Religions*, Ignatius Press, San Francisco 2004.

VANHEESWIJCK H. *God op school. De religieuze factor in het onderwijs*, Davidsfonds/Leuven 1993

Wijze van tentamineren: mondeling.

F14. Italiaans

Docent: LIC. E. CAPOZI

De cursus beoogt studenten om een beheersing van de meest eenvoudige en fundamentele aspecten van de Italiaanse taal te brengen; de student moet de nodige vaardigheden beschikken om de communicatiebehoefte in alledaagse terugkerende situaties voldoen. Na de studie van de morfologische aspecten, men zal de eerste elementen van de syntaxis bestuderen. Men zal een bijzondere aandacht schenken aan het werk met teksten van filosofische en theologische aard.

Literatuur:

F. PELLEGRINI EN N. ALBERTINI, *Corso di lingua italiana per stranieri*, Ulrico Hoepli, Milaan 1994.

Wijze van tentamineren: schriftelijk.

F16. Kunstgeschiedenis. De icoon van Christus: Een theologische en esthetische benadering van de functie en betekenis van de oosterse iconografie

Docent: LIC. T. RICO MARTÍNEZ

Deze cursus heeft als doel, om op een inleidende manier, de Byzantijnse iconografie vanuit verschillende hoeken te benaderen, met als kernpunten haar liturgische functie en haar theologische betekenis.

Ten eerste zal een historische analyse gemaakt worden van hoe de mens, sinds het begin van de beschaving, heeft geprobeerd om contact met het goddelijke vast te leggen door middel van artistieke representatie. Dit feit echter zal worden onderbroken met het verbod van de Sinaï, dat zal duren totdat God zelf afbeelding (*eikon*) zal worden, in Zijn menswording; in de woorden van de H. Johannes van Damascus, "uit liefde voor de mens, vernederde Hij zich om vorm en figuur aan te nemen".

Later, na een evaluatie van de eerste vroege christelijke kunst, zullen we ons richten op de iconoclastische controverse en de daaropvolgende veroordeling en het herstel van de verering van iconen en haar theologische rechtvaardiging. Om dit conflict beter te begrijpen men zal de historische en theologische context bestuderen waar de ketterij van Arius een fundamentele rol speelde. Daarna zal men de leerstellingen verdedigen van de icoon voor vaders, zoals Athanasius, Basilius en Johannes van Damascus dat behandelen, die zullen culmineren in het veroordelen van de beeldenstorm door de Tweede Concilie van Nicea.

Na afsluiting van dit eerste blok, zal de cursus zich richten op een specifieke studie van de iconen. Men zal beginnen met de theologische rechtvaardiging om daarna de liturgische functie te behandelen. Men zal ook de rol van schoonheid in de christelijke assemblee behandelen en de behoefte aan een duidelijke esthetiek ten dienste van de christenen.

Ten slotte zullen we proberen de verschillende iconografische types en hun theologische en catechetische betekenis (tegenover de westerse kunst, die vooral sinds de Renaissance, kan worden beschouwd als emotioneel en sentimenteel) uit te leggen. Men zal benadrukken dat in de icoon niets toevallig is kleuren of lijnen, of vormen, die soms vreemd lijken.

Literatuur:

H. DENZINGER – P. HÜNERMANN, *Enchiridion Symbolorum, definitionum et declarationum de rebus fidei et morum.*

JOHANNES DAMASCENUS, *Exposición de la fe*, Ciudad Nueva, Madrid, 2003

CH. BARBER, *Figure and likeness. On the limits of representation in byzantine iconoclasm*, Princeton University Press, Princeton (N.J) 2002.

P. FLORENSKIJ, *Le porte regali. Saggio sull'icona*, Ed. Adelphi.

IDEM, *Bellezza e liturgia. Scritti su cristianesimo e cultura*, Ed. Mondadori.

A. GRABAR, *La iconoclastia bizantina*, Akal, Madrid, 1998.

H. JEDIN, *Manual de historia de la Iglesia*, Herder, Barcelona 1980.

J. QUASTEN, *Patrología, II. La edad de oro de la literatura patristica griega*, B.A.C, Madrid, 1962

M. QUENOT, *El icono*, Desclee de Brouwer, Bilbao, 1990.

CH. SCHONBORN, *El icono de Cristo. Una introducción teológica*. Ed. Encuentro.

L. USPENSKI, *Teología del icono*, Ed. Sígueme.

Wijze van tentamineren: schriftelijk.

F20. Muziekrepertoire

Docent: A. STOLWIJK

Op maandag van 9:30 tot 10:15 uur.

Wekelijks vindt er een zangrepetitie plaats voor alle studenten waarin de gezangen die in de komende liturgische vieringen op het programma staan worden geoefend. Bij de repetities wordt onder andere gezongen uit de zangbundels *Gezangen voor Liturgie* (Baarn 1996) en *Laus Deo* (Roermond 2000) en uit het *Liber Cantualis* (Solesmes 1983). Deze boeken zijn in de collegezaal aanwezig.

F31. Wat is dat – Verlichting?

Docent: DR. J. VERBURGT

Op maandag van 11:20 tot 13:40 uur.

Wat is dat – Verlichting? Het begrip staat nog altijd in de belangstelling, inclusief overigens de dubbelzinnigheid of meerduidigheid ervan. Maar hoe is dit begrip wijsgerig te verhelderen? In 1784 schreef de filosoof Immanuel Kant een beroemd artikel met de titel ‘Beantwortung der Frage: Was ist Aufklärung?’. Aan de hand van deze klassieke tekst, alsmede enkele hedendaagse artikelen, zullen we proberen om gezamenlijk te komen tot een filosofische precisering.

Werkvorm: werkgroep met referaten van de deelnemers.

Literatuur:

De teksten zijn vooraf verkrijgbaar via Tiltenberg.Net.

Wijze van tentamineren:

Kort schriftelijk werkstuk op basis van een referaat.

F35. Aristoteles’ *Ethica Nicomachea*

Docent: DR. J. VERBURGT

Op maandag van 11:20 tot 13:40 uur.

De cursus biedt een inleiding tot de ethiek van Aristoteles aan de hand van een gezamenlijke tekstlezing van zijn *Ethica Nicomachea*, waarbij tevens enige aandacht besteed wordt aan de manier waarop deze klassieke tekst doorgewerkt heeft in de filosofiegeschiedenis.

Werkvorm: werkgroep met referaten van de deelnemers.

Literatuur:

ARISTOTELES, *Ethica Nicomachea*, Uitgeverij DAMON, Budel 2005 (vertaald, ingeleid en van aantekeningen voorzien door Charles Hupperts en Bartel Poortman). In deze (gebonden) uitgave is tevens een (editie van de oorspronkelijke) Griekse tekst afgedrukt.

Eventuele andere teksten worden in de loop van de cursus bekendgemaakt.

Wijze van tentamineren:

Kort schriftelijk werkstuk op basis van een referaat.

F38. Geschiedenis

Docent: LIC. A. MORENO QUIRÓS

De cursus geeft een overzicht van de geschiedenis van de prehistorie tot de huidige dag. Het is gericht op het bevorderen van de kritische analyse van student in de studie van de geschiedenis, de cultuur en haar vele verschijningsvormen, zoals literatuur, religie en kunst.

Literatuur:

J. CORBELLA, C. CABALLERO EN E. ALVAREZ, *Historia. Ciencias sociales*, McGraw-Hill 1995.

Wijze van tentamineren: schriftelijk.

Th48. Bijbelse theologie

Docent: Z.H.E. MGR. DR. C. VAN DEN HOUT

Blokcollege: 31 januari -1 februari.

Th50. Bijbel en moraal

Docent: LIC. L. GEORGES

“Van oudsher leeft in het mensenhart een diep verlangen naar geluk, de wens om een leven op te bouwen dat volledige voldoening geeft. Of dit verlangen realiteit wordt, hangt in hoofdzaak af van de vraag of ons gedrag aansluit bij dat van anderen, hoewel het soms ook daarmee in botsing komt. Hoe kan men ervoor zorgen dat individuen, gemeenschappen en hele volkeren zo handelen dat zij een voorspoedig leven leiden, met andere woorden gelukkig worden?

Voor christenen dient de Heilige Schrift niet alleen tot grondslag van hun geloof, maar wijst zij ook de richting die ze nodig hebben voor hun zedelijk gedrag. Zij zijn ervan overtuigd dat ze in de Bijbel aanwijzingen en normen kunnen vinden om werkelijk als goede mensen te leven.

In de Bijbel treffen we allerlei normen, geboden, wetten, wetsboeken en dergelijke aan. Bij zorgvuldig lezen ziet men dat dergelijke normen

nooit op zich staan, dat ze altijd tot een bepaalde context behoren. Men kan vaststellen dat, in het bijbelse verhaal over de mens de voornaamste en fundamentele factor bestaat uit hetgeen God doet, Zijn genadegaven, Zijn oproep tot verbondenheid. Dat gaat vooraf aan hetgeen de mens doet. De gezamenlijke normen vloeien hieruit voort en maken duidelijk wat de juiste manier is om Gods gave te aanvaarden en daaruit te leven. Aan dit bijbels ontwerp ligt ten grondslag dat de mens gezien wordt als een door God geschapen wezen. Nooit staat de mens op zich, nooit is hij onafhankelijk, zonder enige binding met wie dan ook. Hij heeft een radicale en wezenlijke verhouding tot God en tot een broederlijke gemeenschap. God schiep de mensheid naar Zijn eigen beeld; haar bestaan is juist de eerste en fundamentele gave die zij van God heeft ontvangen. Bijbels gezien kan men bij een uiteenzetting over zedelijke normen daarover niet als over losstaande en beperkte grootheden spreken, maar dient men ze te integreren in de context van een totaalvisie van de Bijbel op het menselijk leven” (uit het Voorwoord van het document).

Literatuur:

PAUSELIJKE BIJBELCOMMISSIE, *Bijbel en moraal. Bijbelse wortels van het christelijk handelen*, 11 mei 2008.

Wijze van tentamineren: schriftelijk.

Th52. De joodse feesten in de Bijbel

Docent: DR. J. ALBEZA ASECIO

Blokcollege: 5-9 februari.

De cursus over de joodse feesten in de Bijbel behandelt de joodse kalender en de diverse jaarlijkse feesten die in de Pentateuch voorkomen, evenals de teksten die de oorsprong beschrijven van de feesten die niet van Mozes afkomstig zijn. Aan de hand van diverse bijbelteksten, die nadere informatie verschaffen over ieder feest, wordt uitleg gegeven over hun oorsprong, ontwikkeling en diepe betekenis voor het leven van het uitverkoren volk en, in de tijd van het Nieuwe Testament, voor de Openbaring door Jezus Christus. De feesten worden op deze manier gepresenteerd als bij uitstek religieuze en liturgische elementen die het begrijpen van het Oude en het Nieuwe Testament in zich verenigen.

Literatuur:

J. J. PETUCHOWSKI, *Le feste del Signore. Le tradizioni ebraiche*, Roma, Dehoniane 1987.

A.-C. AVRIL – D. LA MAISONNAVE, *Las fiestas judías*, ed. Verbo Divino, Estella 2001.

I. MIHALOVICI, *Fiestas y prácticas judías en el Talmud y la Tradición*, ed. Riopiedras, Zaragoza 2006.

I. MÜLLNER, - P. DSCHULNIGG, *Feste ebraiche e Feste cristiane. Prospettive dell'Antico e del Nuovo Testamento*, ed EDB 2006.

Wijze van tentamineren: schriftelijk.

Th60. Spiritualiteit van huwelijk en gezin

Docent: LIC. G. RIZZO

De geest in de huwelijksliefde: Het sacrament van het huwelijk als fundament van de spiritualiteit van het huwelijk en gezin. Het huwelijk als christelijke roeping. De huwelijksliefde en de maagdelijke liefde. De huwelijkstrouw. De gave van de vergeving als een vernieuwing van de echtelijke liefdadigheid

De geest in de *communio* van het gezin: Het vierde gebod als hart van de geest van huwelijk en gezin. Het gezin en het mysterie van gastvrijheid. Het gezin en de opvoeding aan de deugden. Het gezin en het doorgeven van het geloof. Het gezin tussen het werk en het feest. Het gezin, subject van de nieuwe evangelisatie. Het lichaam als plaats van de openbaring van de liefde. Huwelijk en gezin, oorsprong van het algemeen welzijn van de samenleving.

Literatuur:

JOHANNES PAULUS II, Postsynodale apostolische exhortatie *Familiaris consortio*, 22 nov. 1981.

IDEM, *Theologie van het lichaam*, Betsaida, 's-Hertogenbosch 2016.

PAUSELIJKE RAAD VOOR HET GEZIN, *La sacramentalità del matrimonio e la spiritualità coniugale e familiare*, LDC, Turijn 1989.

GRANADOS, J. - NORIEGA, J., *Betania: Una casa para el amigo. Pilares de espiritualidad familiar*, Monte Carmelo, Burgos 2010.

GRANADOS J., *Una sola carne en un solo Espíritu. Teología del matrimonio*, Palabra, Madrid 2014.

LARRÚ, J., *El sello en el corazón. Ensayo de espiritualidad matrimonial y familiar*, Monte Carmelo, Burgos 2014.

MELINA, L., *La roccia e la casa. Socialità, bene comune e famiglia*, San Paolo, Milan 2013.

OLIVER, M.A.M., *Coniugal spirituality. The primacy of Mutual love in the Christian Tradition*, Sheed & Ward, Kansas City 1994.

ROCCHETTA, C., *Teologia della famiglia. Fondamenti e prospettive*, EDB, Bologna 2011.

Wijze van tentamineren: schriftelijk.

WF2. Werkcollege filosofie: tekstanalyse moderne en hedendaagse filosofie

Docent: DR. M. CAVAGNARO

Dit college heeft tot doel de studenten in staat te stellen om zelfstandig wijsgerige teksten te lezen en te begrijpen.

Literatuur:

Wordt aan het begin van de colleges meegedeeld.

Wijze van tentamineren:

Op basis van de actieve participatie (50%) tijdens het werkcollege en het geschreven paper (50%).

WTh.23. Werkcollege: Gezins- en bevolkingssociologie

Docent: LIC. G. RIZZO

In dit werkcollege worden de studenten ingeleid in het sociologisch duiden van processen m.b.t. het gezinsleven en de gezinsdemografische trends. Namelijk de postmoderniteit; Institutionele en interactieve theorieën over het gezin: gezin als sociale relaties; gezinsfunctionaliteit en disfunctionaliteit; de seksuele revolutie en het Kinsey rapport, gender en de belangrijkste demografische theorieën.

Literatuur:

Ondersteunende teksten worden aan het begin van de colleges meegedeeld.

PAUSELIJKE RAAD VOOR HET GEZIN, *Ethische en pastorale dimensies van de bevolkingsgroei*, Vaticaanse Stad, 1994.

DONATI, P., *Sociología de la familia*, Eunsa, Pamplona, 2004.

IDEM, *La famiglia. Il genoma che fa vivere la società*, Rubettino, 2013.

PÉREZ ADÁN, J., *Repensar la familia*, Eunsa, Madrid, 2005.

Human Reports Ontwikkeling (per jaar)

<http://www.undp.org/content/undp/es/home/librarypage/hdr.html>.

Toestand van de wereldbevolking 2016: <http://www.unfpa.org/es/swop>.

Wijze van tentamineren:

Op basis van de actieve participatie (50%) tijdens het werkcollege en het geschreven paper (50%).

5. FACULTATIEVE CURSUSSEN

Tijdens de vakantieperioden van de cursus Nederlandse taal krijgen de studenten van het Grootseminarie Redemptoris Mater verschillende blokcolleges. In de maand juli zullen verschillende blokcolleges in het Grootseminarie Redemptoris Mater worden gegeven, waaraan alle studenten kunnen deelnemen.

6. ROOSTERS

Rooster collegedagen

Di. t/m vr.:

9.20-10.05 uur	I uur	eerste college
10.10-10.55 uur	II uur	tweede college
10.55-11.10 uur		koffie/theepauze
11.10-11.55 uur	III uur	derde college
12.00-12.45 uur	IV uur	vierde college
12.45 uur		einde van de ochtendcolleges
12.50 uur		middaggebed - middagmaal
14.00-14.45 uur	V uur	vijfde college
14.50-15.35 uur	VI uur	zesde college
15.35-15.50 uur		koffie/theepauze
15.50-16.35 uur	VII uur	zevende college
16.35 uur		einde middagcolleges

Ma.:

09.30-10.15 uur	I uur	eerste college
10.20-11.05 uur	II uur	tweede college
11.05-11.20 uur		koffie/theepauze
11.20-12.05 uur	III uur	derde college
12.10-12.55 uur	IV uur	vierde college
13.00-13.40 uur	V uur	vijfde college

Rooster jaar I-II (1e semester)

	MA		DI	WO	DO	VRIJ
I uur	Muziek repertoire	I uur		Priesterlijke spiritualiteit II	Latijn II	Inleiding liturgie
III uur	Geschiedenis moderne filosofie	II uur	Kenleer	Catechismus	Grieks I	Inleiding liturgie
					Latin II	
IV uur	Geschiedenis moderne filosofie	III uur	Kenleer	Inleiding filosofie	Grieks II	<i>Werkcollege filosofie</i>
				Latijn I	Latijn I	Wetenschapsfilosofie
V uur	Geschiedenis moderne filosofie	IV uur	Kenleer	Inleiding filosofie	Grieks II	<i>Werkcollege filosofie</i>
				Latijn I	Latijn I	Wetenschapsfilosofie

Rooster jaar I-II (2e semester)

	MA		DI	WO	DO	VRIJ
I uur	Muziek repertoire	I uur	Methodologie	Priesterlijke spiritualiteit II	Latijn II	Kerkelijke documenten II
III uur	Aan v. Filos.	II uur	Geschiedenis hedendaagse filosofie	Catechismus	Grieks I	Kerkelijke documenten II
					Latin II	
IV uur	Aan v. Filos.	III uur	Geschiedenis hedendaagse filosofie	Inleiding filosofie	Grieks II	<i>Werkcollege filosofie</i>
				Latijn I	Latijn I	Wetenschapsfilosofie
V uur	Aan v. Filos.	IV uur	Geschiedenis hedendaagse filosofie	Inleiding filosofie	Grieks II	<i>Werkcollege filosofie</i>
				Latijn I	Latijn I	Wetenschapsfilosofie

Rooster jaar III-VI (1e semester)

	MA		DI	WO	DO	VRIJ
I uur	Muziek repertoire	I uur	Seksuele moraal	<i>Werkcollege theologie</i>	<i>Werkstuk</i>	Canoniek recht: volk van God
II uur	Muziek II					
III uur	Synoptische evangelies	II uur	Seksuele moraal	<i>Werkcollege theologie</i>	<i>Werkstuk</i>	Canoniek recht: volk van God
	Godsdienstpedagogie					Pentateuch
IV uur	Synoptische evangelies	III uur	Huwelijksrecht	Triniteitsleer	Sociale leer van de Kerk	Wetenschapsfilosofie
	Godsdienstpedagogie					Pentateuch
V uur	Synoptische evangelies	IV uur	Huwelijksrecht	Triniteitsleer	Sociale leer van de Kerk	Wetenschapsfilosofie
	Godsdienstpedagogie					Pentateuch

Rooster jaar III-VI (2e semester)

	MA		DI	WO	DO	VRIJ
I uur	Muziek rep.	I uur		Spiritualiteit huw en gezin	Doopsel en Vormsel	
II uur	Muziek II					
III uur	Synoptische evangelies	II uur	Kerkgesch. Nederlanden	Spiritualiteit huw en gezin	Doopsel en Vormsel	Pentateuch
	Godsdienstpedagogie		Bijbel en moraal			
IV uur	Synoptische evangelies	III uur	Kerkgesch. Nederlanden	Triniteitsleer	Theologische antropologie I	Wetenschapsfilosofie
	Godsdienstpedagogie		Bijbel en moraal			Pentateuch
V uur	Synoptische evangelies	IV uur	Kerkgesch. Nederlanden	Triniteitsleer	Theologische antropologie I	Wetenschapsfilosofie
	Godsdienstpedagogie		Bijbel en moraal			Pentateuch

Lokaal waar het college plaatsvindt

1 sem.	Banneux-kamer	Lourdeszaal	Studiezaal
ma.	Moderne filosofie	Synoptische evangelies Godsdienstpedagogie	
di.	Nederlands	Seksuele moraal Huwelijksrecht	Kenleer
wo.	Inl. priesterlijke spiritualiteit Catechismus Inl. filosofie Latijn I	<i>Werkcollege theologie</i> Triniteitsleer	
do.	Grieks I Grieks II	Sociale leer	Latijn II Latijn I
vr.	Inl. liturgie <i>Werkcollege filosofie</i>	CR: volk van God Wetenschapsfilosofie Pentateuch	

Op ma. Muziek repertoire en Muziek II in de Engelenzaal of in de Kapel.

2 sem.	Banneux-kamer	Lourdeszaal	Studiezaal
ma.	<i>Aanv. vak filosofie</i>	Synoptische evangelies Godsdienstpedagogie	
di.	Nederlands	Kerkgeschiedenis Bijbel en moraal	Methodologie Hedendaagse filos.
wo.	Inl. priesterlijke spiritualiteit Catechismus Inl. filosofie Latijn I	Spiritualiteit huwelijk en gezin Triniteitsleer	
do.	Grieks I Grieks II	Doopsel en Vormsel Theologische antropologie	Latijn II Latijn I
vr.	Kerkelijke documenten <i>Werkcollege filosofie</i>	Wetenschapsfilosofie Pentateuch	

7. DATA EXAMENS**Januari**

Wo. 10	I.14. Grieks Ia	1,5	R. FRANK
	II.12. Grieks van het Nieuwe Testament I	3	R. FRANK
	III.7. Triniteitsleer I	3	C. VAN VLIET
Vr. 12	II.3. Kenleer	3	J. VIJGEN
Ma. 15	I.1. Algemene inleiding in de filosofie I	1,5	V. RAVENSLOOT
	III.6. Synotische evangelies I	3	R. GOUW
Wo. 17	I.13. Latijn Ia	5	N. MANTJE
	II.11. Latijn IIa	3	A. LEEMAN
	V.13. Canoniek recht: huwelijksrecht	3	B. PUTTER
Vr. 19	I.7. Catechismus van de Katholieke Kerk I	1,5	J. TERCERO SIMÓN
	V.10. Sociale leer van de Kerk	3	L. GEORGES
Ma. 22	II.1. Geschiedenis moderne filosofie	5	J. VEBURGT
	V.8. Muzikale vorming IIa	1,5	A. STOLWIJK
Wo. 24	II.8. Inl. tot de priesterlijke spiritualiteit IIa	1,5	L. GEORGES
	IV.13. Canoniek recht: volk van God	3	J. HENDRIKS
Vr. 26	I.10. Inleiding tot de liturgie	3	S. MARCANTOGNINI
	IV.10. Sekuele moraaltheologie	3	J. TERCERO SIMÓN

De examens beginnen om 10.00 uur.

Juni

Di. 5	I I.14. Grieks Ib	1,5	R. FRANK
	II.12. Grieks van het Nieuwe Testament II	3	R. FRANK
	III.7. Triniteitsleer II	3	C. VAN VLIET
Vr. 8	II.2. Geschiedenis hedendaagse filosofie	5	J. VIJGEN
	IV.4. Theologische antropologie I	3	A. VAN DEN HOUT
Ma. 11	I.13. Latijn Ib	5	N. MANTJE
	II.11. Latijn IIb	3	A. LEEMAN
	III.6. Synotische evangelies II	3	R. GOUW
Wo. 13	I.1. Algemene inleiding in de filosofie II	1,5	V. RAVENSLOOT
	VI.16. Kerkgeschiedenis der Nederlanden	3	P. HAMANS
Vr. 15	I.7. Catechismus van de Katholieke Kerk II	1,5	J. TERCERO SIMÓN
	III.5. Pentateuch	3	B. KOET
Ma. 18	F35. Aristoteles' <i>Ethica Nicomachea</i>	1,5	J. VEBURGT
	V.8. Muzikale vorming IIb	1,5	A. STOLWIJK
Wo. 20	II.7. Vaticanum II en rec. kerk. docum. II	3	J. HENDRIKS
	Th60. Spiritualiteit van huwelijk en gezin	3	G. RIZZO
Vr. 22	IV.7. Doopsel en Vormsel	3	S. MARCANTOGNINI
Ma. 25	II.8. Inl. tot de priesterlijke spiritualiteit IIb	1,5	L. GEORGES
	F11. Godsdienstpedagogie	3	H. VANHEESWIJCK
Wo. 27	F3. Wetenschapsfilosofie	3	M. CAVAGNARO

De examens beginnen om 10.00 uur.

8. WERKSTUKKEN: STREEFDATA EN ONTMOETINGEN

Inleverdata bij de studiefprefect:

Do. 28 sept. Formulier met de naam van de student; soort van werkstuk (samenvatting, vragen, filosofie, theologie); naam van de begeleidende docent; thema.

Do. 5 okt. Jaar II: vragen van de begeleidende docent.
Jaar III-IV: vraagstelling, concept en literatuur.
Jaar V: thema van scriptie of eindwerkstuk.

Ontmoetingen:

Ma. 6 nov.	15:00 uur	Jaar I: 3 blz.
	15:00 uur	Jaar II: de helft van de vragen.
	15:30 uur	Jaar III-IV: Hoofdstuk I.
	15:30 uur	Jaar V: overzicht scriptie of eindwerkstuk.

Ma. 4 dec.	15:00 uur	Jaar I: de laatste dag voor het inleveren.
	15:00 uur	Jaar II: de laatste dag voor het inleveren.
	15:30 uur	Jaar III-IV: de laatste dag voor het inleveren.

De werkstukken moeten gebundeld ingeleverd worden met een ingevuld tentamenbriefje voor de docent en aan de studiefprefect wordt een digitale versie toegezonden.

9. STUDIEREGELING EN EXAMENS

De studenten worden geacht bij de colleges aanwezig te zijn. Om bijzondere redenen kan de rector ontheffing verlenen. De student draagt er dan zelf zorg voor dat de betreffende docent op de hoogte wordt gesteld. Om een vak met een tentamen te kunnen afsluiten is het vereist om 2/3 van de colleges te volgen.

Naast de colleges wordt men geacht dagelijks gemiddeld een uur of drie te studeren. Ook in het weekeinde is tijd nodig om te studeren. Op stille dagen wordt niet gestudeerd.

De inhoud van de colleges is examenstof. Daarnaast kan de docent eventueel een aantal pagina's verplichte literatuur opgeven. Wanneer de inhoud daarvan niet overeenkomt met de collegestof, maar een uitbreiding daarvan vormt, zal de docent rekening houden met het aantal ECTS dat aan zijn college verbonden is. De richtlijn is dat literatuur die een uitbreiding vormt van de collegestof niet meer bedraagt dan 75 pagina's voor een cursus van drie ECTS. Wanneer niet het volledig aantal college-uren is gegeven, kunnen bovendien per ontbrekend college-uur vijf pagina's worden opgegeven.

Er zijn twee examenperiodes gedurende het studiejaar, aan het einde van elk semester. In deze periodes vinden de examens plaats. Uitstel van examens is alleen mogelijk om zwaarwegende redenen, met goedkeuring van de studiefprefect. Vervroeging is mogelijk in overleg met de docent, mits de colleges van het betreffende vak afgelopen zijn.

De docent bepaalt in welke vorm het examen wordt gehouden. Voor schriftelijke examens wordt door de studiefprefect een datum vastgesteld in de examenperiode. Mondelinge examens (gewoonlijk circa 20 minuten) kunnen met de docent worden afgesproken, maar zij dienen voor het einde van de examenperiode te zijn afgenomen. Bij de werkcolleges is geen examen; de studenten krijgen een cijfer op basis van hun deelneming aan de discussie bij de bijeenkomsten en hun referaat over een door de docent opgegeven thema. De omvang van een referaat moet 3-5 bladzijden bedragen.

De studenten zijn verplicht aan het examen deel te nemen (tenzij ontheffing is verkregen van de studiefprefect); wanneer zij het examenblad blanco inleveren, krijgen zij 'n één (1). Een werkstuk of examen dat niet ingeleverd is, geldt als een onvoldoende examen. De student krijgt éénmaal gelegenheid om een hogere kwalificatie te behalen als hij een voldoende punt heeft behaald en wel tijdens de herexamenperiode.

Het is mogelijk om in overleg met de docent en studiefprefect een examen in delen af te leggen waarbij de delen niet meer bij het afsluitende examen van het geheel worden getentamineerd.

In bijzondere gevallen kan door de docent met toestemming van de studiefprefect de mogelijkheid gegeven worden het examen te vervangen door uit te voeren opdrachten. Deze mogelijkheid kan ook geboden worden door de docentenvergadering, op voordracht van de rector, van de studiefprefect of van de docent zelf.

Een examen is gehaald, wanneer er tenminste een 6 voor is gegeven (op een schaal van 1 – 10). Een lager cijfer houdt in dat herexamen moet worden afgelegd.

Bij geconstateerde fraude tijdens het schriftelijk examen, wordt het examen nietig verklaard en de student wordt in principe uitgesloten van de rest van de betreffende examenperiode.

De cijfers worden zo spoedig mogelijk en tenminste één dag voor de docentenvergadering aan het secretariaat doorgegeven. De cijfers worden bekend gemaakt, nadat zij in de docentenvergadering zijn besproken.

Herexamens worden afgelegd in overleg met de docent. Herexamens over colleges van het eerste semester, moeten ruimschoots voor het einde van het studiejaar worden afgelegd (zie de einddatum in het jaarprogramma). Herexamens over het tweede semester worden in juli of september afgelegd (zie de einddata in het jaarprogramma).

In sommige gevallen kan door de docent een verlengd examen worden toegestaan, dat wil zeggen dat de kandidaat op korte termijn en in ieder geval voor het einde van de examenperiode, kans krijgt blijf te geven de stof alsnog voldoende te beheersen. Als blijkt dat de student alleen een bepaald gedeelte van de stof niet goed beheerst, kan de docent besluiten tot een partieel herexamen.

Indien alle examens zijn gehaald, gaat de student over naar een volgend jaar. Als niet meer dan drie herexamens moeten worden gedaan, gaat hij voorwaardelijk over. De herexamens moeten in september en oktober worden afgelegd; wanneer de herexamens niet voor de kerstvakantie zijn afgelegd, wordt de student niet tot de examenperiode na het eerste semester toegelaten. De studiefprefect kan in overleg met de rector om goede redenen in individuele gevallen hiervan afwijken.

Ieder jaar maken de studenten een werkstuk. In het eerste jaar is dit werkstuk de samenvatting (ongeveer vijf bladzijden) van een boek over een thema van de spiritualiteit; thema en werkstuk worden afgesproken met de spiritueel. Dit werkstuk wordt ingeleverd bij de studiefprefect. In het tweede jaar dient de student een wijsgerig werk van een belangrijke filosoof of een

theologisch werk van een kerkleeraar of een document van het Leergezag van de Kerk grondig te bestuderen en aan de hand van de door de begeleidende docent opgestelde vragen een werkstuk te schrijven. In het derde jaar schrijft de student een filosofische werkstuk en in het vierde jaar een theologische werkstuk. In deze twee jaren kan het werkstuk een vergelijkende studie zijn tussen verschillende boeken of artikelen waarbij de opvattingen van de student bij de verwerking aan de orde zullen komen, of een verhandeling over een bepaald onderwerp of thema. De werkstukken omvatten tien tot twintig bladzijden. In de laatste jaren (eerste begin kan gemaakt worden in jaar IV) wordt een scriptie geschreven, een uitgebreider verhandeling op het vakgebied van de theologie in de ruimste zin, of een eindwerkstuk over een onderwerp uit de filosofie of de theologie (inclusief de pastoraal). De scripties moeten zes weken voor het Baccalaureats-examen ingeleverd worden. In het jaarprogramma wordt voorts de datum aangegeven waarop werkstukken moeten zijn ingeleverd. De werkstukken moeten gebundeld ingeleverd worden met een ingevuld tentamenbriefje voor de docent en aan de studiefprefect wordt een digitale versie toegezonden.

Met alle vragen rond de studie kan men zich wenden tot de studiefprefect. De contacten met de docenten op studiegebied en studie-begeleiding van de studenten lopen via de studiefprefect.

10. PROGRAMMA VOORTGEZETTE VORMING

Het programma van de voortgezette vorming is als volgt:

11:00 uur	Ontmoeting koffie/koek Oesdom
11:30 uur	Rozenhoedje Genadekapel
12:10 - 13:40 uur	1ste blok
13:45 - 14:30 uur	Lunch
15:00 - 16:30 uur	2de blok
16:30 - 17:30 uur	Gesprek bisschop
18:00 uur	H. Eucharistie
19:15 uur	Buffet

Data:

Maandag 2 oktober 2017
 Maandag 6 november 2017
 Maandag 4 december 2017
 Maandag 5 februari 2018
 Maandag 5 maart 2018
 Maandag 7 mei 2018
 Maandag 4 juni 2018: Bedevaart

11. WILLIBRORDLEZINGEN

Het programma van de Willibrordlezingen vorming is als volgt:

16:30 - 17:30 uur	Willibrordlezing
18:00 uur	H. Eucharistie
19:15 uur	Buffet

Data:

Maandag 2 oktober 2017
 Maandag 4 december 2017
 Maandag 5 februari 2018
 Maandag 7 mei 2018

12. STAF EN DOCENTEN

Dr. J. D. Albeza Asencio: Joodse feesten (blokcollege).

Adres: Monastero Sta. Caterina; via Discesa dei Giudici 33, 90133

Palermo, Italië;

tel. 0039-3925299239; e-mail: jdalbeza@gmail.com

Drs. F.J. Bunschoten: Liturgische praktijk (1^e en 2^e sem.).

Adres: Dorpsstraat 570, 1566 AZ Assendelft;

tel. 075-6874385; 06-41168657; e-mail: bfloris@lycos.com.

Lic. E. Capozzi: Italiaans (1^e en 2^e sem.).

Adres: Grootseminarie Redemptoris Mater, Paadje 22, 1733 NE Nieuwe
Niedorp;

tel. 0226-413477; fax 0226-413476.

Dr. M. Cavagnaro: *Werkcollege filosofie* en Wetenschapsfilosofie (1^e en 2^e).

Adres: Plantage 31, 1695 BB Blokker;

tel. 06-33248398; e-mail: cavagnaro.marco@gmail.com.

Drs. R. Frank: Grieks I en Grieks van het Nieuwe Testament (1^e en 2^e
sem.).

Adres: Plantsoen Laanhorn 16, 1181 BE Amstelveen;

tel. 020-6451131; e-mail: r.frank@zonnet.nl.

Lic. L.D. Georges: rector van het Grootseminarie Redemptoris Mater.

Sociale leer van de Kerk (1^e sem.), Inleiding tot de priesterlijke

spiritualiteit II (1^e en 2^e sem.) en Bijbel en moraal (2^e sem.).

Adres: Grootseminarie Redemptoris Mater, Paadje 22, 1733 NE Nieuwe
Niedorp;

tel. 0226-413477; 06-46416367; e-mail: redmat.amsterdam@gmail.com.

Dr. R.G.M. Gouw: Synoptische Evangelies (1^e en 2^e sem.).

Adres: Hoflaan 121, 3062 JE Rotterdam;

tel. 010-4123690; (b.g.g. 010-2120229); e-mail: r.g.m.gouw@hetnet.nl.

Dr. P.W.F.M. Hamans: Kerkgeschiedenis der Nederlanden (2^e sem.).

Kerkplein 11, 6077 AA St. Odiliënberg;

tel. 0475-527825; 06-49986120; e-mail: hamanspwfm@home.nl.

Z.H.E. Mgr. dr. J.W.M. Hendriks: Canoniek recht: volk van God (1^e sem.) en Vaticanum II en recente kerkelijke documenten II (2^e sem.).
Adres: Leidsvaart 146, 2014 HE Haarlem;
tel. 06-51164341; e-mail: hulpbisschop@bisdomhaarlem-amsterdam.nl.

J.G. Hoekstra: Stage-coördinator.
Adres: Kuiperberg 5, 3825 CK Amersfoort;
tef. 033-4806313; 06-41225063; email: diakenjeroen@xs4all.nl.

Dr. A.J.T. van den Hout: Theologische antropologie I: scheppingsleer (2^e sem.).
Adres: Bekslaan 9, 2114 CB Vogelenzang;
tel./fax 023-5841906; 06-49882503; e-mail: avandenhout@haarlem-amsterdam.nl.

Z.H.E. Mgr. dr. C.F.M. van den Hout: (gastdocent) Bijbelse theologie (blokcollege).
Ubbo Emmiussingel 79, 9711 BG Groningen;
e-mail: rvdhout@bisdomgl.nl

Drs. N.M. Mantje: Latijn I en Latijn II (1^e en 2^e semester).
Adres: Traviatastraat 24, 1827 RK Alkmaar;
tef. 072-2200437; 06-12210367; email: n.mantje@gmail.com.

Lic. S.G.R. Marcantognini: Inleiding in de liturgie (1^e sem.) en Doopsel en Vormsel (2^e sem.).
Adres: Potgieterplein 4, 1422 BB Uithoorn;
tel. 06-26120340; e-mail: samuel.grm@gmail.com.

Lic A. Moreno Quirós: Latijn I en Geschiedenis (1^e en 2^e sem.)
Adres: Grootseminarie Redemptoris Mater, Paadje 22, 1733 NE Nieuwe Niedorp;
tel. 0226-413477; +34-616096095; amaliamorenoquiros@gmail.com.

Dr. B.J. Putter: Huwelijksrecht (1^e sem.).
Adres: Grote Krocht 43, 2042 LV Zandvoort
tel. 06-12833348; e-mail: bputter@bisdomhaarlem-amsterdam.nl

Drs. V.Ch. Ravensloot: Inleiding tot de filosofie (1^e en 2^e sem.).
Adres: Juffermansstraat 78, 2341 JL Oegstgeest;

tel. 071-5170795; e-mail: vira@casema.nl.

Lic. T. Rico Martínez: Kunstgeschiedenis: de iconen (1^e sem.).

Adres: Aan de Kant 80, Uithoorn;

e-mail: tomasricomartinez@gmail.com

Drs. J.H. Smith: spiritueel.

Herensingel 3, 2316 JS Leiden;

tel: 071-5218113; e-mail: jhsmithpr@gmail.com

A.M. Stolwijk: Muziekrepertoire en Muzikale vorming II (1e en 2e sem.).

Adres: Radboudstraat 27, 2025 BJ Haarlem;

tel. 023-5393710 (privé); 023-5112686 (werk); fax 023-5112629;

e-mail: bstolwijk@bisdomhaarlem.nl.

Dr. J.M. Tercero Simón: studieprefect. Seksuele moraaltheologie, (1e sem.)
Catechismus van de Katholieke Kerk (1e en 2e sem.) en Methodologie II (2e sem.).

Adres: Grootseminarie Redemptoris Mater, Paadje 22, 1733 NE Nieuwe
Niedorp;

tel. 0226-413477; 06-46602419; e-mail: jtercero@tiltenberg.org.

Dr. H.V. Vanheeswijck: Godsdienstpedagogie (1^e en 2^e semester).

Adres: Kloosterlaan 10; B-3500 Hasselt; België;

tel. +32 495-454524;

e-mail: hugo.vanheeswijck@telenet.be.

Dr. J.H.P. Verburgt: Geschiedenis moderne filosofie (1^e sem.) en Wat is
dat – Verlichting en Aristoteles' *Ethica Nicomachea* (2^e sem.)

Adres: Iepenweg 18-E, 1091 JM Amsterdam;

tel. 020-6652784; 06-27422586; e-mail: jaccoverburgt@gmail.com.

Dr. J.I.M.X. Vijgen: Kenleer (1^e sem.) en Geschiedenis hedendaagse
filosofie (2^e sem.).

Adres: Metsteren 125, B-3800 Sint Truiden; België;

tel. 0252-345345; e-mail: jvijgen@tiltenberg.org.

Dr. C.T.M. van Vliet: Triniteitsleer (1^e en 2^e sem.).

Adres: Charlotteplaats 18, 2713 BB Zoetermeer;

tel. 079-360.48.58; e-mail: ctm.van.vliet@planet.nl.

Drs. J.C.J. de Wit: rector van het Grootseminarie van het Bisdom Haarlem-Amsterdam.

Adres: Hoogeweg 65, 1851 PJ Heiloo

tel 06-40125490; e-mail jcjdewit@gmail.com.

INHOUDSOPGAVE

DECREET	3
ADRES, TELEFOON, FAX EN E-MAIL	4
LEIDING, STAF EN GEBEDSKRING	5
1. ALGEMENE INFORMATIE	6
Kerkelijke documenten over de vorming van priesters	7
2. JAARPROGRAMMA	9
Willibrorddagen	14
Vorming pastoraal jaar en jonge priesters	14
3. HET STUDIEPROGRAMMA	15
Filosofie	15
Theologie	15
Erkenning en/of validatie van cursussen	16
Overzicht van de studieopbouw	16
Scriptie	17
Baccalaureaatsexamen	17
De stages	18
Eerste jaar	19
Tweede jaar	19
Derde jaar	20
Vierde jaar	20
Vijfde jaar	21
Zesde jaar	21
Aanvullende vakken filosofie en overige vakken	22
Aanvullende vakken theologie	23
Werkcolleges filosofie en theologie	24
4. PROGRAMMA VOOR JAAR I-II EN JAAR III-VI	27
Toelichting bij het programma	29
5. FACULTATIEVE CURSUSSEN	63
6. ROOSTERS	64
Rooster jaar I-II (1 ^e semester)	64
Rooster jaar I-II (2 ^e semester)	64
Rooster jaar III-VI (1 ^e semester)	65
Rooster jaar III-VI (2 ^e semester)	65

Lokaal waar het college plaatsvindt	66
7. DATA EXAMENS	67
Januari	67
Juni	68
8. WERKSTUKKEN: STREEFDATA EN ONTMOETINGEN	69
9. STUDIEREGELING EN EXAMENS	70
10. PROGRAMMA VOORTGEZETTE VORMING	73
11. WILLIBRORDLEZINGEN	73
12. STAF EN DOCENTEN	74